

Requirements for achieving an integrated urban-rural management model around Tehran metropolis (Case study: Rey Area)

Siavash Ataei ¹, Asghar Norouzi ², Mostafa Taleshi ³

¹. PhD Student, of Geography and Rural Planning, Payame Noor University, Tehran, Iran.

². Associate Prof., Department of Geography, Payame Noor University, Tehran, Iran.

³. Prof., Department of Geography, Payame Noor University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Keywords:
Integrated Management, Peri-urban Areas, Tehran Metropolis, Rey.

Received:
23 September 2025
Received in revised form:
20 December 2025
Accepted:
24 December 2025
Published Date:
01 August 2026

pp.45-72.

ABSTRACT

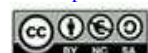
Structural inefficiencies in the management system have intensified a lack of coordination between the socio-economic and the socio-ecological subsystems of the rural areas located around metropolitan cities. In this regard, the present study was conducted with the aim of identifying for achieving an integrated urban-rural management model in the periphery of Tehran Metropolitan. this research is applied and in terms of methodology, it is descriptive-analytical. The study's statistical population comprises 60 rural settlements within Tehran's metropolitan boundary, which are administratively part of Rey area. The target population includes academic experts, managers of executive agencies, local managers and individuals recognized, those were selected purposefully using the snowball sampling method. The data were analyzed through Factor Analysis (EFA) and Path Analysis in SPSS software. The findings of study revealed that eight factors namely Territorial-political Integration, Structural-Managerial Integration, Sectoral- Organizational Integration, Functional-Executive Integration, Financial-Credit Integration, Legal Integration, Vertical Integration, and Citizen-oriented were identified as essential requirement for achieving integrated urban-rural management model, collectively, these factors explain 98% of the variance. the results obtained from path analysis indicate, territorial- political integration, sectoral-organizational integration, structural-managerial integration, and functional-executive integration, despite direct effect and the negative Beta coefficient, integration does not guarantee positive outcomes, infact, its success is Strongly depends on the quality of its implementation.

Corresponding author (Email: a.norouzi@pnu.ac.ir)

Cite this article:

Ataei, S. , Norouzi, A & Taleshi, M. (2026). Requirements for achieving an integrated urban-rural management model around Tehran metropolis (Case study: Rey Area). *Journal of Urban Peripheral Development*, 8(2), 45-72.

<https://doi.org/10.22034/jpusd.2025.548831.1377>

2676-4172 © Iranian Association of Geography and Rural Planning.

This is an open access article under the CC BY-NC/4.0/License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Urban regions (metropolitan) can become the main center for attracting labor, knowledge, infrastructure, and spatial connectivity. However, the existing administrative–managerial structures are outdated—and inadequate for effective management, they are also inefficient in solving complex socio-economic and infrastructural issues in both the core and Peripheral Areas. This structural deficiency has intensified the critical lack of synergy between the socio-economic subsystems and the socio-ecological subsystems of the rural areas around the Tehran metropolis. Therefore, adopting integrated management and policy-making is crucial to tackle the issues of the metropolitan area, particularly rural settlements located within, focusing on integration management and ecological resilience of the metropolitan periphery. In this regard, the present study based on identifying the factors influencing the implementation of integrated urban–rural management in Rey County. Finally, it analyzes the degree of influence of each factor. for this purpose, The main research question is: What are the requirements for achieving an integrated urban–rural management model in the Rey region?

Methodology

This study has been conducted with the aim of identifying the requirements for achieving an integrated urban–rural management model around of Tehran metropolis, the case study of this research is the Rey region. This is an applied research, and in terms of methodology, it is descriptive–analytical. Based on the data required, both documentary and field approaches have been used.

Data were collected through interviews and a researcher-designed questionnaire (consisting of 88 items organized into 24 indicators). it included academic experts and executive managers (county governorate, district office, municipality, rural municipality, department of environment, department of agricultural jihad, and the

Housing Foundation), and local experts and community managers in Rey County.

In this study, The statistical sample consisted of rural settlements located around the Tehran metropolis. 60 villages were purposefully selected from among those situated close functional connections with the city. Data were analyzed using the Kolmogorov–Smirnov test, factor analysis, the Durbin–Watson test, and path analysis in SPSS software.

Results and discussion

Based on the finding of the study, urban–rural management around of Tehran metropolis, it requires a paradigmatic shift from traditional, fragmented, and disconnected approaches toward integrated management.

The study identified eight key factors: Territorial-political Integration (with two indicators), Structural–Managerial Integration (with four indicators), Organizational–Sectoral Integration (with four indicators), Functional–Executive Integration (with two indicators), Financial–Credit Integration (with two indicators), Legal Integration (with two indicators), Vertical Integration (with two indicators), Citizen-oriented Approach (with four indicators). each factor represent an influential element in achieving the integrated urban–rural management model. These factors demonstrate a comprehensive understanding of the multidimensional nature of urban–rural management which provides an appropriate framework for integrated management in the case study. The results show the degrees of influence of each factor, respectively:

Policy–Territorial Integration ($\beta = -4.824$), Vertical Integration ($\beta = 2.873$), Citizen-Centric Approach ($\beta = 2.132$), Legal Integration ($\beta = 2.008$), Sectoral–Organizational Integration ($\beta = -1.514$), Structural–Managerial Integration ($\beta = -0.919$), Functional–Executive Integration ($\beta = -0.747$). Financial–Credit Integrity, due to an error level exceeded 0.05, it has no direct impact on the integrated urban–rural management model. Therefore, the key to achieving a

successful model is choosing the correct approach and pay attention to essential requirements in integrated management. It is necessary, a transition from top-down and centralized approaches toward participatory, flexible approaches be undertaken as a powerful strategic to improve integrated urban-rural management.

Conclusion

The finding indicate that, despite the theoretical potential to enhance efficiency and effectiveness, in practice it exhibits a complex, multidimensional, and context-dependent nature. the results obtained from path analysis indicate considering the negative Beta coefficient, territorial-policy integration, organizational-sectoral integration, structural-managerial integration, and functional-executive integration, despite direct effect do not guarantee positive outcomes. in the case

study, effectiveness of integrated urban-rural management Strongly depends on the quality of its implementation.

Funding

According to the authors, this article has no financial support.

Authors' Contribution

The article is an excerpt from a doctoral dissertation, the first author is a student, the second author serves as a supervisor, and the third author serves as an advisor.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors would like to thank all individuals for their scientific advice, guidance, and participation.

شاپا الکترونیکی: ۲۶۷۶-۴۱۷۲

مجله توسعه فضاهای پیراشهری

Journal Homepage: <https://jpusd.ir>

الزامات دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در پیرامون کلانشهر تهران (مورد مطالعه: ناحیه ری)

سیاوش عطایی^۱، اصغر نوروزی^۱ و مصطفی طالشی^۲

۱. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

۲. دانشیار، گروه جغرافیا، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

۳. استاد، گروه جغرافیا، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

واژگان کلیدی:

مدیریت یکپارچه، نواحی پیرامون، کلانشهر تهران، ری.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۷/۰۱

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۹/۲۹

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۱۰/۰۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۵/۰۵/۱۰

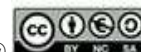
صص. ۴۵-۷۲

نارسایی‌های ساختاری نظام مدیریت، ناهماهنگی میان زیرسیستم‌های اجتماعی - اقتصادی و اکولوژیکی - اجتماعی نواحی روستایی پیرامون کلانشهرها را تشدید کرده است. در این راستا، پژوهش حاضر باهدف شناسایی الزامات دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در پیرامون کلانشهر تهران انجام شده است. پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری، ۶۰ سکونتگاه روستایی واقع در حریم کلانشهر تهران از توابع ناحیه ری می‌باشد. جامعه هدف شامل خبرگان دانشگاهی، مدیران دستگاه‌های اجرایی، مدیران و خبرگان محلی بوده‌اند که به‌صورت هدفمند، با استفاده از روش گلوله‌برفی انتخاب شده‌اند. به‌منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از تحلیل عاملی و تحلیل مسیر در محیط نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج نشان داد، هشت عامل یکپارچگی سیاستی - سرزمینی، یکپارچگی ساختاری - مدیریتی، یکپارچگی بخشی - سازمانی، یکپارچگی عملکردی - اجرایی، یکپارچگی مالی - اعتباری، یکپارچگی قانونی، یکپارچگی عمودی و شهروندمداری به‌عنوان الزامات تحقق‌پذیری الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی شناسایی شده‌اند که در مجموع ۹۸ درصد واریانس را تبیین می‌کنند. درنهایت براساس نتایج تحلیل مسیر، یکپارچگی سرزمینی - سیاستی، یکپارچگی سازمانی - بخشی، یکپارچگی ساختاری - مدیریتی و یکپارچگی عملکردی - اجرایی با اثرگذاری مستقیم بر شکل‌گیری مدیریت یکپارچه شهری - روستایی با «ضریب بنای منفی» بر این نکته تأکید دارند که تحقق یکپارچه‌سازی، تضمین‌کننده نتایج مثبت نیست؛ بلکه یکپارچگی مدیریت شهری - روستایی به‌شدت وابسته به کیفیت اجرای الزامات بنیادین آن است.

نویسنده مسئول (رایانامه: a.norouzi@pnu.ac.ir)

ارجاع به مقاله: عطایی، سیاوش؛ نوروزی، اصغر و طالشی، مصطفی. (۱۴۰۵). الزامات دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در پیرامون کلانشهر تهران (مورد مطالعه: ناحیه ری). مجله توسعه فضاهای پیراشهری، ۸(۲)، ۴۵-۷۲.

<http://doi.org/10.22034/jpusd.2025.548831.1377>

مقدمه

تمرکز فزاینده جمعیت و فعالیت‌های اقتصادی در مناطق کلان‌شهری، به‌عنوان یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های ساختار فضایی - اقتصادی معاصر، ریشه در تحول تاریخی شهرنشینی دارد (قربانی و همکاران، ۱۴۰۳: ۶۲). در دهه‌های اخیر، گسترش سریع شهرنشینی، به‌ویژه در پیرامون کلانشهرها در کشورهای در حال توسعه، چالش مدیریتی و توسعه فضایی ایجاد کرده است (UN-Habitat, 2023). مناطق کلان‌شهری که شکل تکامل یافته نظام شهری هستند، تحت تأثیر شهرنشینی سریع، ساختار و عملکرد نواحی شهری و فضاهای پیرامونی، خصوصاً نواحی روستایی پیرامون را دگرگون ساخته‌اند (Kazemian et al., 2025: 42؛ رهنمایی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۲). این دگرگونی منجر به ایجاد چالش‌های زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی - فضایی و مدیریتی شده و پایداری سکونتگاه‌های شهری و روستایی را به شدت تهدید می‌کند (رجب‌صلاحي و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۶۲) که بخشی از این نارسایی‌ها در سکونتگاه‌های روستایی پیرامونی معلول نظام مدیریتی حاکم بر این ساختار است (Barros, 2018: 21).

منطقه کلان‌شهری به‌مثابه یک سیستم فضایی - جمعیتی یکپارچه تعریف می‌شود که حول یک هسته مرکزی مترکم شکل گرفته (Yu et al, 2024: 1-3) و با واحدهای تقسیمات سرزمینی پیرامونی (شهرها، روستاها و سکونتگاه‌های غیررسمی) احاطه شده است؛ ویژگی متمایزکننده این سیستم، وجود روابط ساختاری و کارکردی قوی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، بوم‌شناختی و اداری - سیاسی میان تمامی اجزای آن است که تحت تأثیر فرایندهای پیوند فضایی و وابستگی‌های متقابل قرار دارد (قربانی و همکاران، ۱۴۰۳: ۶۲). باتوجه‌به اینکه بیش از ۵۵ درصد جمعیت جهان در سال ۲۰۱۸ در مناطق شهری ساکن بوده‌اند و پیش‌بینی می‌شود این رقم تا سال ۲۰۵۰ به ۶۸ درصد برسد (UN DESA, 2019)؛ مناطق شهری (کلان‌شهری) پتانسیل آن را دارند که به کانون اصلی جذب نیروی کار، دانش و زیرساخت‌ها و مرکز پیوندهای فضایی تبدیل شوند (United Nations, 2014: 7). بااین‌حال، ساختارهای اداری - مدیریتی موجود که عموماً قدیمی هستند، در بازتاب مدیریت مؤثر کل حوزه کلان‌شهری ناتوان بوده و در رسیدگی به مسائل پیچیده اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی در هسته و نواحی پیرامون دچار کاستی هستند (Ahrend et al, 2017: 162).

کاستی ساختاری در مدیریت، ناهم‌افزایی بحرانی بین زیرسیستم‌های اجتماعی - اقتصادی (ساخت‌وسازهای غیرمجاز، تولید پسماند و زباله) و زیرسیستم‌های اکولوژیکی - اجتماعی نواحی پیرامون را تشدید کرده است. (نمونه: گسیل روزانه حجم عظیمی از پسماند و زباله به مناطق پیرامونی مانند شهرستان ری با ۹۰۰۰ تن زباله در روز - خبرگزاری ایمن، ۱۳۹۹)، که این امر به طور قاطع فقدان مدیریت یکپارچه در سطح پیرامون کلان‌شهر را نشان می‌دهد. این فشار سیستمی منجر به تغییر کاربری اراضی زراعی و تأسیس مراکز تفکیک غیرمجاز پسماند (مراکز تفکیک زباله و پسماند در اطراف کوه آراد کهریزک) شده است. ریشه اصلی این معضل، پراکندگی ساختاری نهادهای مدیریتی محلی شامل شوراهای شهری و روستایی، شهرداری‌ها، فرمانداری‌ها و دیگر ادارات در محدوده کلان‌شهر تهران است؛ این گسترده‌گی نهادی باعث می‌شود سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی منسجم با چالش مواجه شود، زیرا مرزهای پیوندهای اقتصادی و اجتماعی کلان‌شهری با تقسیمات سیاسی مطابقت ندارد و هیچ‌یک از دولت‌های محلی به‌تنهایی ابزارهای لازم برای مدیریت جامع این چالش‌های

فرابخشی را در اختیار ندارند (امیر انتخابی و همکاران، ۱۴۰۲: ۵۲-۵۳؛ عطایی و همکاران، ۱۴۰۰). درنهایت، تأکیدات بر لزوم ساماندهی حریم شهر و ممانعت از ساخت‌وسازهای بی‌رویه (خبرگزاری ایرنا، ۱۴۰۴/۸/۷) خود گواهی بر نقض ضوابط توسعه ناشی از فقدان رویکرد مدیریت یکپارچه است که منجر به هدررفت منابع انسانی و مالی و شکست در برقراری هماهنگی ساختاریافته در نواحی پیرامون شده است؛ بنابراین، ضرورت دارد که مدیریت و سیاست‌گذاری یکپارچه‌ای برای رفع مسائل و مشکلات کلان‌شهر تهران، به‌ویژه سکونتگاه‌های روستایی واقع در حریم آن برای انطباق مدیریت با ظرفیت تحمل اکولوژیکی محیط‌های پیرامونی اتخاذ شود. در این راستا، پژوهش حاضر بر آن است تا ضمن شناسایی عوامل اثرگذار بر تحقق مدیریت یکپارچه شهری - روستایی با مطالعه موردی ناحیه‌ری به تحلیل میزان اثرگذاری هرکدام از این عوامل بر مدیریت یکپارچه شهری - روستایی بپردازد. بنابراین سؤال پژوهش بدین شرح مطرح می‌شود: الزامات دستیابی به الگوی یکپارچه مدیریت روستایی - شهری در ناحیه ری چگونه است؟

مبانی نظری

سازمان تجارت جهانی، «مدیریت یکپارچه» را فرایندی پویا تعریف می‌کند که در آن راهبردهای هماهنگ تهیه و برای تخصیص منابع محیطی، اجتماعی، فرهنگی و نهادی اجرا می‌شود تا اهداف چندگانه مدیریت و توسعه پایدار برآورده شود. به‌منظور شفاف‌سازی بیشتر مفهوم مدیریت یکپارچه، دویران و همکاران (۱۳۹۱) مدیریت یکپارچه را در مقابل مدیریت سنتی قرار می‌دهند و این دو رویکرد را از نظر پنج معیار کنشگران (ذی‌نفعان) کارکردها و وظایف، ساختار، قرارداد میان‌کنش و توزیع قدرت با یکدیگر (جدول ۱) مقایسه می‌کنند.

جدول ۱. تفاوت مدیریت سنتی و مدیریت یکپارچه

مدیریت سنتی	معیار مقایسه	مدیریت یکپارچه
تعداد محدود مشارکت‌کنندگان؛ عوامل اجرایی اساساً دولتی؛ حضورنداشتن نهادهای مردمی.	کنشگران	تعداد زیاد مشارکت‌کنندگان؛ عوامل اجرایی بخش‌های مختلف مردمی، خصوصی و عمومی؛ شکل‌گیری نهادهای محلی.
فقدان مشاوره؛ نبود همکاری در صورت‌بندی سیاست‌های اجرایی؛ گستردگی زیاد موضوعات؛ عملکرد عمدتاً کالبدی-فیزیکی؛ برنامه‌ریزی و اجرای فن‌گرا.	کارکردها و وظایف	مشاوره؛ همکاری در اجرای سیاست‌ها و صورت‌بندی آن؛ گستردگی کم موضوعات. سیاسی؛ عملکرد مشارکت‌محور؛ توجه به سایر ابعاد زندگی شهری.
مرزهای بسته و انعطاف‌ناپذیری؛ عضویت سازمانی؛ عملکرد بوروکراتیک؛ تخصیص منابع از بالا.	ساختار	مرزهای بسیار باز؛ عضویت داوطلبانه؛ تعامل و هم‌افزایی سازمانی؛ عملکرد دموکراتیک؛ تمایل به توزیع قدرت و تمرکززدایی.
اقتدار سلسله‌مراتبی و رهبری پیوسته از بالا؛ میان‌کنش خصمانه و روابط متضاد؛ برخوردهای غیررسمی؛ پنهان‌کاری؛ رقابت انحصاری.	قرارداد میان‌کنش	مشاوره افقی و تحرک درونی؛ توافق در هنجارها؛ روابط مبتنی بر همکاری؛ بازبودن و شفافیت؛ پاسخگویی نهادها؛ نقش نظارتی دولت؛ اعتماد و معامله به مثل؛ رقابت‌پذیری فعال همه نهادها.
آزادی عمل زیاد دولت در جامعه؛ تسلط و اقتدار دولتی؛ نفوذ نداشتن گروه‌های ذی‌نفع؛ فقدان تعادل و هم‌زیستی بین بازیگران.	توزیع قدرت	آزادی عمل اندک دولت در جامعه؛ تسلط پراکنده دولت؛ تعادل و هم‌زیستی بین بازیگران و منفعت‌طلبی چندجانبه؛ هم‌افزا و همگرا.

هم‌گرا و هم‌افزا

واگرا و گسسته

منبع: حاجی‌لو و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۴۵

مبانی قانونی رویکرد تحقق مدیریت یکپارچه در اسناد بالادستی معاصر، به ویژه اصل یکصد قانون اساسی و ماده یک قانون شوراها، تبیین شده است که بر ضرورت اداره امور در سطوح مختلف (روستا، شهر، استان) تحت نظارت شوراها تأکید دارد (اسدی و برک پور، ۱۳۹۹: ۱۸). مدیریت یکپارچه روستایی-شهری در معنای دقیق، بر یکپارچه سازی تعاملات ساختاری و عملیاتی میان عناصر روستایی و شهری متمرکز است؛ به این نحو که عناصر حاکمیتی (دولتی، عمومی، مردمی و خصوصی)، فضایی و عملکردی در یک فرایند تصمیم سازی منسجم، قانونی و هماهنگ، از طریق ابزارهای سازمانی و مشارکتی عمل کنند (Sietchiping, 2014: 222). بنابراین، هدف غایی، دستیابی به یکپارچه سازی چندبخشی فعالیت های محلی و منطقه ای در چارچوب برنامه ریزی شهری-روستایی است که این امر با به کارگیری منابع از طریق مشارکت نهادهای درگیر در مدیریت شهری و روستایی، اثربخشی اقدامات مدیریتی را به حداکثر می رساند (شفیعی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۶۱). به طور کلی می توان یکپارچگی مدیریت روستایی-شهری را در ابعاد زیر خلاصه کرد؛

یکپارچگی ساختاری-مدیریتی: در مدیریت شهری و روستایی منظور از این بُعد، فراتر رفتن از عملکرد کنونی شوراها و روستا است که صرفاً به شهرداری ها و دهیاری ها محدود شده و هماهنگی سازگاری با سایر نهادها را ندارد (رجب صلاحی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۶۵)؛ این یکپارچگی اشاره به هماهنگی در لایه های مدیریتی شامل سیاست گذاری، برنامه ریزی و اجرا دارد (قالیاف و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۶)، همچنین شکل گیری ساختارهای هماهنگ بین سازمان های خدماتی و نهادهای حکومتی محلی (مانند استانداری و شورا) در تعاملات درون و بین سازمانی را شامل می شود (خلیجی و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۸۸؛ Elmenofi et al, 2014: 288) در نهایت، سازگاری و اثربخشی مدیریت شهری و روستایی مستقیماً با افزایش درک متقابل و نگرش یکپارچه میان کنشگران اصلی (مردم، سیاست گذاران و مدیران) ارتقا می یابد (شفیعی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۶۲).

یکپارچگی سرزمینی-سیاستی: یکپارچگی مدیریتی وابسته به یکپارچگی سرزمینی است؛ زیرا هر نظام حکمرانی در یک قلمرو جغرافیایی تعریف می شود و سازماندهی سرزمینی (تعیین اندازه و تعداد واحدهای سیاسی-اداری مانند شهرداری ها) لایه بنیادین اقدامات مدیریتی است؛ ابعاد حکومت محلی که براساس جمعیت یا مساحت سنجیده می شود، مستقیماً بر عملکرد آن و رابطه با مدیریت مرکزی اثر می گذارد (برک پور و اسدی، ۱۴۰۱: ۷۴ و Zasadaa et al, 2017: 7). از سوی دیگر، یکپارچگی سیاستی به هماهنگی در سیاست گذاری ها و رویه های سازمانی برای اتخاذ رویکردی مشترک در اداره یک سرزمین اشاره دارد که نیازمند افزایش تعامل و سازگاری است (شفیعی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۶۱). در تقاطع این دو، مسئله تقسیم قدرت و اختیار مطرح می شود که باید میان مفاهیم تراکم زدایی (واگذاری اختیار از مرکز به شعبات فرعی) و تمرکززدایی (انتقال قدرت سیاسی، قانونی و مدیریتی از دولت مرکزی به حکومت های محلی) تفکیک شود (مقیمی، ۱۴۰۲: ۸۱).

یکپارچگی بخشی: فقدان یکپارچگی بخشی در استراتژی ها، سیاست ها و اجرا، چالشی اساسی در توسعه پایدار محسوب می شود که منجر به سیاست های نامنجم، موازی کاری و افزایش هزینه ها در فضاها و شهر و روستایی شده است (مانند تداخل شهرداری و وزارتخانه ها در اداره یک مکان مشترک). این وضعیت ناشی از عدم وجود یک دیدگاه یکپارچه در مدیریت است؛ لذا، یکپارچگی بخشی — به معنای هماهنگی اهداف و منابع بخش های

اقتصادی، سیاسی و اجتماعی (دولتی، خصوصی و داوطلبانه) — برای حل مشکلات شهری/روستایی و دستیابی به توسعه پایدار، امری ضروری است (Le Blanc, 2015:1-12).

یکپارچگی عملکردی و اجرایی: یکپارچگی عملکردی اشاره به مدیریت یکپارچه و هماهنگ عملکردهای اصلی روستا و شهر دارد (صفایی پور و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۶۲). در زمینه یکپارچگی اجرایی؛ تصمیمات و برنامه‌هایی که مدیریت شهری و روستایی تدوین می‌کنند در حیطه نظام اداری - اجرایی شهر و روستا به اجرا گذاشته می‌شود و برای عملی شدن این پروژه‌ها در راستای کاهش بروکراسی نیاز به مشارکت مردمی و نهادهای مختلفی است که هدایت این برنامه‌ها و امور را به عهده بگیرد. این نهادها و سیستم‌ها زیرمجموعه‌ای از سیستم بزرگ مدیریت شهری و روستایی محسوب می‌شوند (رجب صلاحی، ۱۳۹۸: ۲۶۶).

یکپارچگی کارکردی: به هماهنگی و یکپارچه‌سازی وظایف و کارکردهای ذاتاً محلی اشاره دارد؛ به این معنا که وظایف و مسئولیت‌های تقسیم‌شده میان نهادها و سازمان‌ها باید به صورت منسجم و هماهنگ به اجرا درآیند. کارکردهای مدیریتی بنیادین (شامل سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازماندهی، رهبری و کنترل) براساس میزان تفویض وظایف بین حکومت مرکزی و محلی، در طیف وسیعی از موضوعات اعمال می‌شوند. این حوزه‌ها شامل کاربری زمین، توسعه شهری و روستایی، حمل و نقل، مسائل اجتماعی و فرهنگی، تأمین زیرساخت‌ها، محیط‌زیست، و سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی و خدمات رفاهی — عمومی است (کاظمیان و میرعبادینی، ۱۳۹۰: ۲۹)؛ در نتیجه، فرایند مدیریت خدمات عمومی باید اساساً توسط حکومت‌های محلی، کلان‌شهری یا منطقه‌ای هدایت شود. این تخصیص خدمات به حکومت‌های محلی می‌تواند بر مبنای ملاحظات چون صرفه‌های ناشی از مقیاس و دامنه تولید، میزان سرریز هزینه‌ها و منافع، ارجحیت‌ها و ترجیحات مصرف‌کنندگان، و همچنین اهدافی نظیر ارتقای پاسخگویی، کارایی و مسئولیت‌پذیری صورت پذیرد (Shah and Shah, 2006).

یکپارچگی سازمانی - نهادی: که به عنوان یک اصل محوری، روابط عمودی میان واحدهای مدیریتی را به تعاملات افقی تبدیل می‌کند و نهادهای شهری و روستایی را در قالب یک سیستم هم‌افزا، کارآمد و اثرگذار برای دستیابی به اهداف مشترک سازماندهی می‌نماید (خلیجی و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۸۸). در این راستا، هاروی (به نقل از اتقایی و پیله‌ور، ۱۳۹۵: ۲۸۷) یک سازمان‌یابی مناسب را ابزاری حیاتی برای تقلیل تعارضات و به حداکثر رساندن هماهنگی گروهی و کارایی ارزیابی می‌کند. مک گیل نیز بر ضرورت تشکیل نظام سازمان‌ها از طریق یکپارچه‌سازی فرایند مدیریت شهری و روستایی با راهبردی متمرکز بر همگرایی اهداف تأکید دارد (McGill, 1998: 468). این ترتیبات سازمانی که به عنوان چارچوب‌های غیررسمی عمل می‌کنند، به حل و فصل واگرایی‌های سیاست‌گذاری و سازماندهی همکاری میان بهره‌وران دولتی و غیردولتی کمک می‌نمایند (اتقایی و پیله‌ور، ۱۳۹۵: ۲۸۷). دستیابی موفقیت‌آمیز به یکپارچگی سازمانی مستلزم وجود مجموعه‌ای از عناصر کلیدی است، از جمله: تمرکززدایی، تسهیلگری و تبادل اطلاعات، تدوین طرح و نقشه مشترک، وجود سازمان هماهنگ‌کننده مرکزی، استقلال مالی، رفع تعارض در قوانین نهادهای مختلف، نظارت مستمر بر اجرای وظایف، ضمانت اجرایی و مشارکت فعال تمامی کنشگران دخیل می‌باشد (تازه‌دل و همکاران، ۱۴۰۰).

یکپارچگی منابع مالی: شیوه تأمین درآمدها، انجام هزینه‌ها و اداره وجوه و منابع مالی، یکی از مباحث مهم نظام

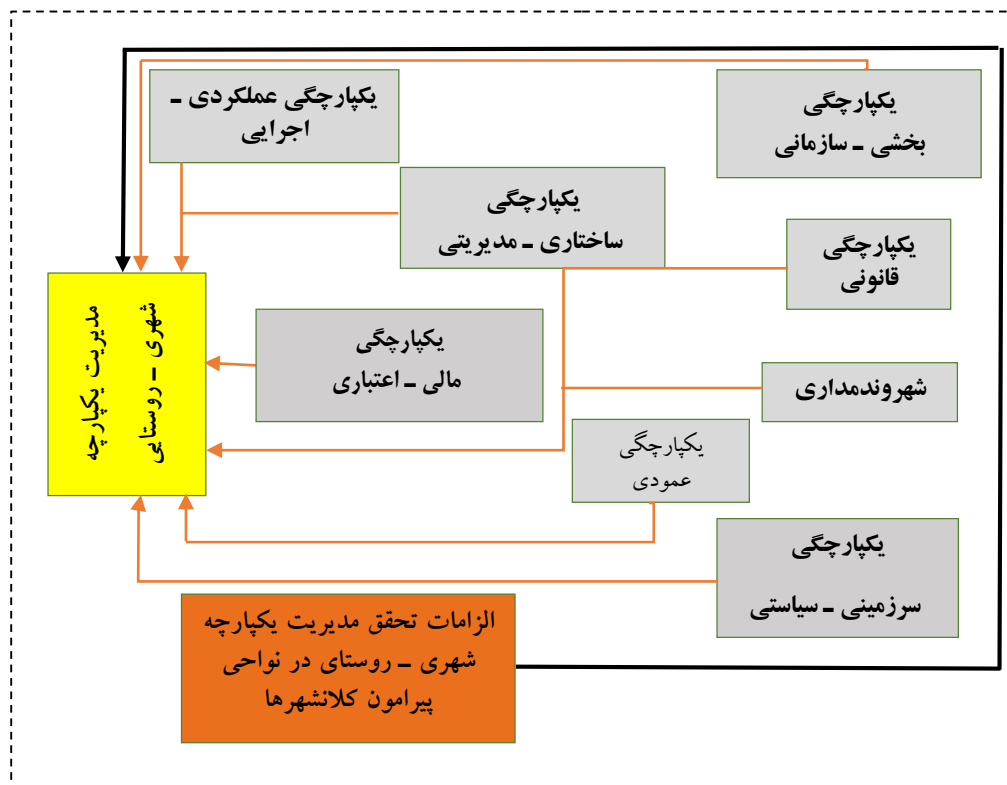
مدیریت محسوب می‌شود (برک‌پور و اسدی، ۱۴۰۱: ۷۴). زمانی که نهادهای محلی مانند شهرداری‌ها و دهیاری‌ها فاقد درآمد کافی و استقلال لازم در هزینه‌کرد منابع مالی در سطح محلی باشند، دو پیامد منفی اصلی رخ می‌دهد: اول، کیفیت خدمات رسانی به شهروندان کاهش می‌یابد و دوم، اجرای پروژه‌ها و فعالیت‌های شهری/روستایی به تأخیر افتاده یا متوقف می‌شود (جمشیدزاده، ۱۳۸۲: ۲۹). از این رو، اتکا به منابع مالی محلی و استقلال عمل در هزینه‌کرد، در عین حفظ نظارت نهادهای بالادستی، یکی از ارکان نظری و عملی تأسیس مدیریت محلی کارآمد محسوب می‌شود؛ این امر وابستگی به دولت مرکزی را کاهش داده و پیشبرد برنامه‌های توسعه محلی را تسهیل می‌کند (برک‌پور و اسدی، ۱۴۰۱: ۷۴).

یکپارچگی قوانین: خلأهای قانونی یکی از موانع اصلی در مسیر یکپارچه‌سازی مدیریت شهری-روستایی است. عدم تفکیک وظایف ملی از محلی و تناقضات و عدم هماهنگی موجود در آن، عدم شفافیت و تعیین تکلیف وظایف، حدود اختیارات در پذیرش مسئولیت‌ها و چگونگی نظارت مقامات مرکزی بر عملکرد مراجع محلی (سهرابی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۸۶)، وجود قوانین مشابه و سطح پایین مشارکت مردم در مدیریت شهری و روستایی علی‌رغم تأکید اصول هفتم، یکصدم، یکصد و یکم و یکصد و سوم قانون اساسی و همچنین روح کلی حاکم بر قانون اساسی بر اصالت مشارکت مردم در اداره امور مربوط به خود، اداره شورایی امور محلی، تعدیل بوروکراسی متمرکز اداری و پاسخگو بودن؛ از جمله موضوعات حقوقی هستند که امروزه عرصه حقوقی را به مجموعه‌ای دشوار تبدیل کرده است. بدیهی است اثرات نامطلوب آنچه در پیرامون کلان‌شهر تهران می‌گذرد به‌طور مستمر باعث کاهش سطح کارایی و کارکرد کیفیت محیطی تهران می‌شود. وخامت روزافزون نواحی پیراشهری تهران به‌عنوان پایتخت ضرورت یکپارچگی قوانین و مدیریت یکپارچه را ایجاب می‌کند.

یکپارچگی عمودی: به معنای ایجاد ارتباط مستحکم بین سیاست‌های مختلف سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی است (خلیجی و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۸۸). در چنین ارتباطی سطح محلی که سیاستمداران آن منتخب مردم هستند، اقتدار پیدا کرده و مشروعیت آن به رسمیت شناخته می‌شود. این جایگاه تقویت‌کننده ارزش‌های مردم‌سالاری و هم‌ترجیحات محلی محسوب می‌شود، همچنین نقش کلیدی در منطبق‌سازی سیاست‌های ملی با ویژگی‌های محلی دارد (برک‌پور و اسدی، ۱۴۰۱: ۷۵). مثلاً نظام حکمروایی محلی در فرانسه که در آن حکومت‌های محلی اغلب اندازه و اختیارات پایینی دارند، این امکان را فراهم می‌کند تا مقامات منتخب بتوانند به‌طور مؤثری منافع محلی را در سطوح بالای حکومت نمایندگی کنند (Visseren, 2015).

ارزش‌های شهروندمداری: شهروندمداری و مردم‌سالاری مسئله بسیار مهمی در مدیریت شهری و روستایی است؛ زیرا شهر و روستا بدون وجود شهروندان و ساکنانش معنا و مفهوم ندارد و مدیریت شهری و روستایی باید در چارچوب قوانین و مقررات با شهروندان در ارتباط باشد و باتوجه به مسئولیتی که در چارچوب این قوانین دارند (رجب‌صلاحی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۶۶)، شهروندان را در تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و حتی کنترل و نظارت بر امور شهر و روستا مشارکت دهند (طلا، ۱۳۹۸)، زیرا برنامه‌ها برای شهروندان تهیه می‌شوند و بدون در نظر گرفتن نیازهای آن‌ها، برنامه‌ها نیز با شکست مواجه می‌شود. برای تمام شهروندان یک شهر و روستا عدالت باید رعایت شود و برنامه‌های اجرایی باید بدون توجه به یک منطقه یا ناحیه خاص صورت گیرد؛ همچنین همه

شهروندان در برابر قوانین یکسان هستند و حقوق و مسئولیت‌های مطابق با جایگاه شان را به‌عنوان شهروند دارند (رجب صلاحی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۶۶). شکل (۱) چارچوب نظری پژوهش حاضر را نشان می‌دهد.

شکل ۱. چارچوب نظری پژوهش

بررسی سابقه پژوهش در زمینه مدیریت یکپارچه شهری و روستایی نشان می‌دهد که مطالعات متعددی در این خصوص انجام شده است. قربانی و همکاران (۱۴۰۳) در تحلیل عوامل مؤثر بر مدیریت یکپارچه محلی در سکونتگاه‌های روستایی حریم کلان شهر تهران به این نتیجه رسیده‌اند که عوامل سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، نهادی و اجرایی، اجتماعی- فرهنگی، قوانین و مقررات و منابع مالی و اقتصادی بیشترین تأثیر را بر مدیریت یکپارچه محلی در سکونتگاه‌های روستایی حریم شهر تهران دارد. دربان آستانه و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان مرور نظام‌مند تحلیلی چارچوب یکپارچه مدیریت محلی در روستاهای پیراشهری (سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۲۰) نشان دادند، این روستاها و به‌ویژه روستاهای حریم کلان‌شهرها به دلیل تأثیرپذیری از شهر باید از چارچوب مدیریتی کارآمد برخوردار باشند. ارزیابی آن‌ها نشان داد در حوزه مدیریت محلی، یکپارچگی به‌عنوان یک اصل مهم شناخته می‌شود و در این راستا، یکپارچگی در حوزه‌های اجرایی، ساختاری، عمودی، قوانین و منابع مالی پایدار، سیاست‌گذاری و شهروندمداری باید موردتوجه قرار گیرد. سان و همکاران (۲۰۲۱)، در مقاله‌ای با عنوان، چگونگی مدیریت فضایی در توسعه روستایی در مناطق کشاورزی چین، به این نتایج دست یافتند که حاکمیت فضایی روستایی، فضای مادی و روابط فضایی به‌عنوان اموال حکومتی در نظر گرفته می‌شوند و توزیع عادلانه فضا را با یکپارچه‌سازی و مشارکت ذی‌نفعان متعدد در توسعه روستایی ادغام می‌کند. نتایج مطالعه

ارتان و اگرسوگلو^۱ (۲۰۱۶) نشان داد لازمه بازسازی بافت‌های تاریخی، مشارکت شهروندان و تعاملات محلی است که اقدامات جامع و یکپارچه تضمین‌کننده آن است. ویلسون^۲ (۲۰۱۵) نیز مدیریت یکپارچه شهری-روستایی را، راه‌حلی تمرکززدایانه و مبتنی بر قدرت چندجانبه و یکپارچه‌شده عناصر متکثر مدیریت شهری-روستایی و منطبق بر الگوی حکمروایی خوب می‌داند. شودلر^۳ هانس (۲۰۱۱) به این نتیجه رسیده است که نمی‌توان رابطه یکسانی میان مشکلات و ابزار حل آن پیدا کرد و یک نسخه عمومی نوشت. در مدیریت یکپارچه ابزارهایی که همه ابعاد در برگیرنده مشارکت عمومی، تنظیمات سازمانی، سیاسی و ایجاد ظرفیت باشند، ضروری است. به‌منظور یک حاکمیت محلی در ایجاد یک نظام مدیریت یکپارچه، برخی پیش‌نیازهای سازمانی باید فراهم گردد که در برگیرنده دو بعد اساسی باشد. اولاً از اقتدارگرایی کامل، حمایت توسط شهرداری و مدیریت ارشد برخوردار باشد و دوم وجود شفافیت در همکاری بین بخش‌های مختلف سازمانی.

روش‌شناسی

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و براساس روش دارای ماهیت توصیفی-تحلیلی است. شیوه گردآوری داده‌ها و اطلاعات موردنیاز به دو صورت اسنادی و میدانی بوده است. در بخش اسنادی از طریق مرور ادبیات و منابع تحقیق سعی شد ضمن بررسی مهم‌ترین مفاهیم، ابعاد، مؤلفه‌ها و گویه‌های تحقیق نیز شناسایی شود. در بخش میدانی نیز با استفاده از ابزار مصاحبه و پرسش‌نامه محقق ساخته (۸۸ گویه در قالب ۲۴ شاخص)^۴، نسبت به گردآوری داده‌های موردنیاز اقدام شد. پرسش‌نامه به‌صورت سؤالات عمدتاً بسته و طیف لیکرت (بسیار مطلوب تا بسیار نامطلوب و خیلی کم تا خیلی زیاد) طراحی شده است. روایی سؤالات با انجام یک فرایند خبره‌محور و نظرخواهی از ۸ عضو هیئت علمی دانشگاه تأیید شد. پایایی نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ (۰/۹۸) و همچنین استفاده از شاخص KMO تأیید شد. در این مطالعه به‌منظور تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تحلیل عاملی اکتشافی، رگرسیون و تحلیل مسیر در محیط نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

جامعه آماری شامل سکونتگاه‌های روستایی پیرامون کلان‌شهر تهران است. روستاها به تعداد ۶۰ روستا، به‌صورت هدفمند و از بین مواردی که در حریم شهر واقع و ارتباط نزدیکی با آن دارند، انتخاب شده‌اند. همچنین جامعه هدف شامل خبرگان دانشگاهی، مدیران دستگاه‌های اجرایی (وزارت کشور، اداره کل راه و شهرسازی استان تهران، استانداری، فرمانداری، بخشداری، شهرداری، دهیاری‌ها، محیط‌زیست، جهادکشاورزی، بنیاد مسکن و...)، مدیران محلی روستاها و خبرگان محلی آگاه (شهری و روستایی) در سطح شهرستان ری بوده‌اند. انتخاب خبرگان دانشگاهی (۱۰ نفر)، متخصصان شاغل در دستگاه‌های اجرایی (۷۰ نفر) و خبرگان آگاه محلی (۱۵ نفر) با معرفی دهیاران و شهرداران و ۳۵ نفر از مدیران محلی (دهیاران و شهرداران و شوراهای روستایی و شهری) بودند که

^۱Ertan and Egercioğlu

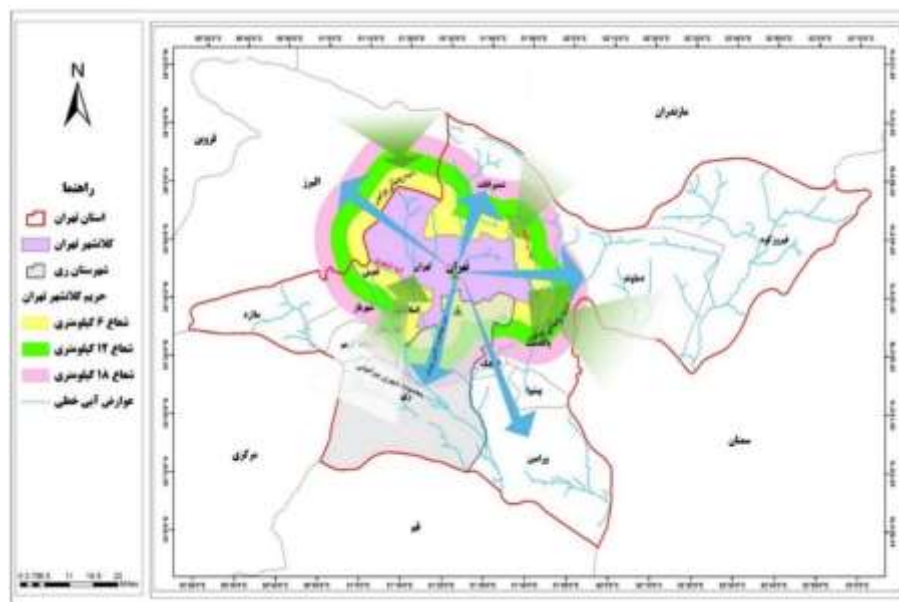
^۲Wilson

^۳Schwedler

^۴ با توجه به طولانی بودن جدول شاخص‌ها و گویه‌ها از آوردن آن در این بخش خودداری شده است.

به صورت هدفمند و با استفاده از روش گلوله برفی تعیین شده‌اند. بنابراین مجموع نمونه آماری تحقیق با احتساب خبرگان دانشگاهی، دستگاه‌های اجرایی، مدیران و خبرگان آگاه محلی برابر با ۱۳۰ نفر بوده است.

ساختار فضایی کلان‌شهر تهران بازتابی از فرایندهای پیچیده تاریخی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی است که در طی بیش از یک قرن شکل گرفته است. این شهر دارای الگویی شبه‌شعاعی - حلقوی است که از تمرکز شدید کارکردهای اداری، اقتصادی و خدماتی در هسته مرکزی و گسترش تدریجی فعالیت‌های مسکونی و صنعتی به سوی پیرامون حکایت دارد. نابرابری‌های فضایی - اجتماعی میان شمال و جنوب تهران، ناشی از توزیع نامتوازن زیرساخت‌ها، خدمات شهری و کیفیت محیط‌زیست، به شکل‌گیری یک ساختار فضایی قطبی انجامیده است (شکل ۲). توسعه نامتوازن شبکه‌های حمل‌ونقل، گسترش افقی بی‌رویه و تغییر کاربری اراضی در پیرامون تهران با تأکید بر ناحیه ری، نیز موجب گسست عملکردی میان نواحی مرکزی و پیرامونی شده است. در نتیجه ساختار فضایی تهران را می‌توان نظامی چندهسته‌ای، متأثر از نیروهای مرکزگرا و گریز از مرکز دانست که مدیریت فضایی و کارایی شبکه شهری و نواحی پیرامون را با چالش‌های اساسی مواجه ساخته است.

شکل ۲. الگوی ساختار فضایی کلان‌شهر تهران

(منبع نقشه پایه: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۴۰۲)

شهرستان ری و روستاهای پیرامونی آن، به دلیل موقعیت استراتژیک در محور جنوبی تهران و برخورداری از زیرساخت‌های تاریخی و صنعتی (نظیر پالایشگاه تهران - شهیدتندگویان - و صنایع بزرگ)، به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر و چندعملکردی از شبکه فضایی کلان‌شهر تهران عمل می‌کنند. این منطقه به لحاظ ساختاری، به عنوان یک قطب ثانویه با کاربری‌های مختلط صنعتی، خدماتی و سکونت‌ی شناخته می‌شود که تراکم جمعیت آن، ناشی از مهاجرت‌های متوالی در جستجوی قیمت زمین پایین‌تر و دسترسی به فرصت‌های شغلی صنعتی است. موارد مذکور مدیریت ناحیه ری را دچار نارسایی‌هایی به‌ویژه در سکونتگاه‌های روستایی پیرامونی ساخته است. از آن جمله می‌توان به تداخل کارکرد روستا و تأثیرات کلان‌شهری، ورود پسماند و زباله تهران به ناحیه ری، تخریب مسیرهای روستایی و عدم تطابق با ضوابط حریم، ساخت‌وسازهای غیرمجاز، حاشیه‌نشینی و ... اشاره کرد. لازم به ذکر است

روستاهایی (مانند روستاهای دهستان غنی آباد، بخش مرکزی ری) که در حریم تهران هستند، در وضعیت «میان‌حاله» (نه کاملاً شهری و نه کاملاً روستایی) قرار دارند. این امر خود باعث پیچیدگی در مدیریت این نواحی شده و ضوابط شهری و روستایی در این نواحی را دچار تعارض نموده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی پژوهش نشان می‌دهد، از نظر ویژگی‌های شغلی، ۷/۷ درصد از پاسخگویان اساتید دانشگاهی، ۵۳/۸ درصد کارشناسان دستگاه‌های اجرایی (فرمانداری، بخشداری، بنیاد مسکن، جهاد کشاورزی و محیط‌زیست و...)، ۲۶/۹ درصد مدیران محلی (دهیار و شورا) و خبرنگاران محلی آگاه ۱۱/۵ درصد را به خود اختصاص داده‌اند. در بررسی مناسب بودن تحلیل عاملی، شاخص کایزر و مایر (KMO) برابر با ۰/۹۳۷ و به لحاظ آماری نیز مقدار sig (sig=۰/۰۰۰) آزمون بارتلت کوچکتر از ۵ درصد شد، بنابراین تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار و مدل عاملی مناسب است و فرض شناخته‌شده بودن ماتریس همبستگی، رد می‌شود (جدول شماره ۲).

جدول ۲. آزمون کایزر و مایر و بارتلت و کفایت نمونه‌گیری

ضریب کایزر و مایر (KMO)		۰/۹۳۷
آزمون بارتلت	خی دو	۴۱۸۹/۸۷۲
	درجه آزادی	۲۳۱
	سطح معناداری	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴

در ادامه به منظور تبیین واریانس هر شاخص با تحلیل در آزمودنی‌های پژوهش، از اشتراک‌ها استفاده شد که در تمامی موارد اشتراکات استخراجی الزامات شکل‌گیری مدیریت یکپارچه بالاتر از ۵۰ درصد بوده است و بیانگر توانایی عامل‌های تعیین‌شده در تبیین واریانس متغیرهای مورد مطالعه است. واریانس استخراج‌شده قبل و بعد از چرخش عامل‌ها، براساس نتایج، ۸ عامل حدود ۵۰ درصد از واریانس را تبیین می‌کنند (جدول شماره ۳).

جدول ۳. مقادیر اولیه، استخراج‌شده و چرخش شده هر یک از عوامل شناسایی‌شده

عامل‌ها	مقادیر ویژه اولیه			مقادیر ویژه عوامل استخراجی بدون چرخش			مقادیر ویژه عوامل استخراجی با چرخش		
	کل واریانس	درصد واریانس	درصد تجمعی واریانس	کل واریانس	درصد واریانس	درصد تجمعی واریانس	کل واریانس	درصد واریانس	درصد تجمعی واریانس
عامل اول	۱۸/۳۳۷	۸۳/۳۴۸	۸۳/۳۴۸	۱۸/۳۳۷	۸۳/۳۴۸	۸۳/۳۴۸	۱۳/۵۶۶	۶۱/۶۶۵	۶۱/۶۶۵
عامل دوم	۱/۳۶۷	۶/۲۱۳	۸۹/۵۶۱	۱/۳۶۷	۶/۲۱۳	۸۹/۵۶۱	۳/۲۷۴	۱۴/۸۸۳	۷۶/۵۴۸
عامل سوم	۱/۰۹۷	۴/۹۸۷	۹۴/۵۴۸	۱/۰۹۷	۴/۹۸۷	۹۴/۵۴۸	۲/۳۰۵	۱۰/۴۷۶	۸۷/۰۲۴
عامل چهارم	۰/۴۲۱	۱/۹۱۳	۹۶/۴۶۱	۰/۴۲۱	۱/۹۱۳	۹۶/۴۶۱	۱/۶۲۳	۷/۳۷۶	۹۴/۴۰۰
عامل پنجم	۰/۲۲۵	۱/۰۲۱	۹۷/۴۸۲	۰/۲۲۵	۱/۰۲۱	۹۷/۴۸۲	۰/۴۸۲	۲/۱۹۰	۹۶/۵۹۰
عامل ششم	۰/۱۶۲	۰/۷۳۷	۹۸/۲۱۹	۰/۱۶۲	۰/۷۳۷	۹۸/۲۱۹	۰/۳۳۲	۱/۰۹	۹۸/۰۹۹

عامل هفتم	۰/۰۹۳	۰/۴۲۱	۹۸/۶۴۰	۰/۰۹۳	۰/۴۲۱	۹۸/۶۴۰	۰/۱۰۲	۰/۴۶۲	۵۶۱/۹۸
عامل هشتم	۰/۰۷۷	۰/۳۵۰	۹۸/۹۹۰	۰/۰۷۷	۰/۳۵۰	۹۸/۹۹۰	۰/۰۹۴	۰/۴۲۸	۹۸/۹۹۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴

هر انداز مقدار قدر مطلق این ضرایب عامل‌های استخراج‌شده بیشتر (با ضریب بیشتر از ۵۰ درصد) باشد، عامل مربوطه نقش بیشتری در کل تغییرات (واریانس) متغیر موردنظر دارد. لازم به ذکر است شاخص‌هایی که بار عاملی کمتری داشتند از تحلیل خارج شدند. در نهایت، بعد از واریماکس عوامل و مقادیر ویژه آن‌ها، مجموع ۲۴ شاخص در دستیابی به الگوی مناسب مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در ۸ عامل کلان دسته‌بندی شده (جدول ۴) و با توجه به پیشینه و ادبیات تحقیق، تحت عناوین یکپارچگی سیاستی - سرزمینی، ساختاری - مدیریتی، بخشی - سازمانی، عملکردی - اجرایی، مالی - اعتباری، قانونی، عمودی و شهروندمداری نام‌گذاری شدند.

جدول ۴. عامل‌های استخراج‌شده در خصوص الزامات مؤثر بر دستیابی به الگوی مناسب مدیریت یکپارچه شهری -

روستایی

عامل	شاخص	مقدار بار عاملی	میانگین
یکپارچگی سیاستی - سرزمینی	مدیریت کارآمد سرزمینی	۰/۹۸۱	۰/۹۰۰
	یکپارچگی سیاسی	۰/۸۲۰	
یکپارچگی ساختاری - مدیریتی	مشروعیت	۰/۸۸۶	۰/۸۳۳
	ایفای نقش	۰/۸۷۸	
	عملکرد مدیریت	۰/۸۶۴	
	جهت‌گیری	۰/۷۰۵	
یکپارچگی بخشی - سازمانی	همانگی فرایندها	۰/۷۵۳	۰/۸۴۱
	هم‌افزایی مأموریتی	۰/۸۲۹	
	همکاری‌های درون‌سازمانی	۰/۸۵۷	
	هم‌پیوندی درون‌سازمانی در خدمات‌رسانی	۰/۹۲۴	
یکپارچگی عملکردی - اجرایی	نظام برنامه‌ریزی کارآمد	۰/۹۱۳	۰/۸۸۵
	وظایف و کارکردها	۰/۸۵۸	
یکپارچگی مالی - اعتباری	دسترسی به اعتبارات مالی	۰/۸۶۵	۰/۸۴۱
	اعتبارات مالی	۰/۸۱۷	
یکپارچگی قانونی	کیفیت قوانین و مقررات	۰/۹۱۲	۰/۷۷۸
	شفافیت قانون	۰/۶۴۵	
یکپارچگی عمودی	تمرکززدایی	۰/۸۹۳	۰/۸۸۴
	پیوند میان سیاست‌ها و برنامه‌ها	۰/۸۷۳	
شهروندمداری	عدالت	۰/۸۸۴	۰/۸۵۳
	اعتمادسازی و مشارکت	۰/۸۵۷	
	مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی	۰/۸۴۷	
	قانون‌مداری	۰/۸۳۳	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴

یکپارچگی سیاسی - سرزمینی، با ضریب ۰/۹۰۰ در شهرستان ری به عنوان یکی از قدیمی ترین و مهم ترین حوزه های پیرامونی کلان شهر تهران، اهمیتی دوچندان دارد. ری با ترکیبی از مناطق شهری، روستایی و صنعتی، روزانه میزبان جابه جایی های گسترده ای از جمعیت برای کار، تحصیل، سکونت و خدمات است؛ جابه جایی هایی که مرزهای اداری میان تهران، ری، کهریزک، خاوران، باقرشهر و نواحی روستایی اطراف را عملاً بی معنای می سازد. منابعی چون آب و خاک، جریان هوا و حتی الگوهای آلودگی و ترافیک، فراتر از محدوده های تقسیمات رسمی حرکت می کنند، اما نظام مدیریتی همچنان بر پایه ی مرزهای شهرستانی، بخشی، دهیاری ها و شهرداری ها و دیگر سازمان های متعدد عمل می کند. در چنین شرایطی، یکپارچگی سیاسی - سرزمینی ضرورتی راهبردی است تا بتوان با نگاهی کل نگر، هماهنگ و هوشمند، برنامه ریزی و مدیریت نواحی پیرامونی را بر مبنای پیوندهای عملکردی واقعی انجام داد. تحقق این یکپارچگی موجب می شود تصمیم گیری ها با در نظر گرفتن اثرات متقابل میان بخش های مختلف (صنعت، کشاورزی، محیط زیست، خدمات شهری و سکونتگاه ها) صورت گیرد و بستر هم افزایی میان نهادهایی چون شهرداری، دهیاری ها، سازمان های خدماتی، جهاد کشاورزی، محیط زیست، بنیاد مسکن و دیگر دستگاه های زیرساختی فراهم شود. چنین مدیریتی می تواند شهرستان ری را از چالش های ناشی از تداخل مدیریتی و نبود هماهنگی رهایی بخشیده و به سمت توسعه پایدار و متوازن هدایت کند. این یافته با مطالعه رجب صلاحی و همکاران (۱۳۹۸)، برک پور و اسدی (۱۳۸۸)، مقیمی (۱۴۰۲) و زاساداد و همکاران (۲۰۱۷) قرابت معنایی دارد.

یکپارچگی ساختاری - مدیریتی، در شهرستان ری (در جنوب استان تهران)، ضرورت تحقق یکپارچگی ساختاری - مدیریتی (با ضریب ۰/۸۳۳) بیش از هر مورد دیگری احساس می شود. نواحی پیراشهری مانند کهریزک، خاوران و قلعه نو با رشد سریع جمعیت، تغییر کاربری گسترده اراضی کشاورزی، توسعه صنایع و گسترش سکونتگاه های حاشیه ای و شکل گیری مراکز غیرمجاز تفکیک پسماند و زباله و ... روبه رو هستند. این تحولات، فشارهای سنگینی بر ساختارهای مدیریتی سنتی، اعم از شهرداری ها و دهیاری ها، وارد کرده است؛ ساختارهایی که اغلب برای مواجهه با مسائل فرابخشی و پیچیده کنونی طراحی نشده اند. در چنین شرایطی، یکپارچگی ساختاری - مدیریتی در ری به معنای ایجاد سازوکارهای نهادی و مدیریتی منسجم برای هماهنگی بین دستگاه های مختلف نظیر استانداری، فرمانداری، بخشداری، شهرداری ها، دهیاری ها، ادارات خدماتی (آب، برق، گاز)، سازمان محیط زیست، جهاد کشاورزی و... است. این هماهنگی می تواند به حذف تداخل وظایف، تقویت مشروعیت نهادی، افزایش کارایی اجرایی، مسئولیت پذیری و پاسخگویی منجر شود. با این رویکرد، مدیریت شهرستان ری از حالت جزیره ای خارج شده و به سوی الگوی جامع نگر و یکپارچه حرکت می کند که پاسخگوی واقعیت های متحول و درهم تنیده فضایی این ناحیه است. این یافته با مطالعه شاهی دشت و همکاران (۱۴۰۲)، دربان آستانه و همکاران (۱۴۰۳)، شفیع و همکاران (۱۳۹۹)، برک پور و اسدی (۱۳۸۸)، رجب صلاحی و همکاران (۱۳۹۸)، قرابت معنایی دارد.

یکپارچگی بخشی - سازمانی، با ضریب ۰/۸۴۱، نقشی کلیدی در شکل گیری و پایداری مدیریت شهری - روستایی دارد. گسترش افقی تهران و توسعه سریع سکونتگاه های جدید سبب شده مرزهای عملکردی میان شهر و روستا عملاً از بین برود و فضاهای میانی و پیوسته میان آن ها پدید آید؛ فضاهایی که بدون هماهنگی سازمانی به سرعت

دچار بی‌نظمی کالبدی، زیست‌محیطی و خدماتی می‌شوند. در چنین بستری، یکپارچگی بخشی - سازمانی در به معنای هم‌راستا کردن سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات میان نهادهای محلی (شهرداری ری، بخشداری‌ها، دهیاری‌های اطراف)، سازمان‌های منطقه‌ای (آب و برق، محیط‌زیست، راه و شهرسازی و...) و دستگاه‌های ملی است. این هماهنگی سبب می‌شود توسعه شهری و روستایی در مسیر واحدی حرکت کند، پروژه‌های زیربنایی و خدمات‌رسانی به روستا با اولویت‌های مشترک انجام و از تداخل مأموریت‌های سازمانی جلوگیری گردد. یافته‌های حاصل از این بخش با مطالعات دربان آستانه و همکاران (۱۴۰۳)، شاهی‌دشت و همکاران (۱۴۰۲)، خلیجی و همکاران (۱۳۹۷)، اتقایی و پیلهور (۱۳۹۵)، تازه‌دل و همکاران (۱۴۰۰)، زاسادا و همکاران (۲۰۱۷) و مک‌گیل (۱۹۹۸) قرابت دارد.

یکپارچگی عملکردی - اجرایی: نواحی روستایی پیرامون کلانشهرها به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی و کارکردهای پیچیده خود، نقش حیاتی در توسعه دارند. این نواحی به واسطه تعاملات متقابل با مرکز شهر، از نظر جمعیتی، اقتصادی، محیط‌زیستی و زیرساختی، دارای ویژگی‌هایی هستند که مدیریت را با چالش‌های متعددی روبه‌رو ساخته است. در این راستا، یکپارچگی عملکردی - اجرایی با ضریب ۰/۸۸۵، به منظور مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در نواحی پیرامون کلانشهرها، به عنوان رویکردی کلیدی جهت سامان‌دهی و مدیریت این نواحی مطرح می‌شود. یکپارچگی عملکردی - اجرایی به معنای هماهنگی و هم‌افزایی میان بخش‌های مختلف (حمل و نقل، مسکن، محیط‌زیست، خدمات عمومی و...)، همسویی ساختاری و فرایندی نهادهای مختلف اجرایی و اداری است که مدیریت و اجرای سیاست‌ها را بر عهده دارند. چنین رویکردی ضمن ارتقای هماهنگی و انسجام عملکردی، با برنامه‌ریزی دقیق، موجب افزایش انعطاف مدیریت در مواجهه با تحولات سریع جمعیتی و اقتصادی می‌شود و از پراکندگی فضایی نامتناسب و مشکلات زیست‌محیطی و زیرساختی جلوگیری می‌کند. این یافته با مطالعات صفایی‌پور و همکاران (۱۳۹۹)، برک‌پور و اسدی (۱۳۹۹)، رجب‌صلاحی (۱۳۹۸)، کاظمیان و میرعابدینی (۱۳۹۰)، شاه و شاه^۲ (۲۰۰۶) و قرابت معنایی دارد.

یکپارچگی مالی - اعتباری: در شهرستان ری، که ترکیبی از مناطق شهری پرجمعیت، نواحی صنعتی، کارگاهی و مذهبی و روستاهای فعال پیرامونی کهریزک، خاوران و قلعه‌نو را در برمی‌گیرد، شیوه تأمین درآمدها و مدیریت منابع مالی نقش تعیین‌کننده‌ای در کارآمدی نظام مدیریت شهری - روستایی دارد. تنوع عملکردی و اقتصادی این مناطق باعث شده نیازهای خدماتی و زیرساختی بسیار متنوع و گسترده باشد؛ با این حال، شهرداری‌ها و دهیاری‌های شهرستان اغلب با محدودیت‌های جدی در زمینه‌ی درآمد پایدار مواجه‌اند. اتکای بیش‌ازحد به عوارض ساخت‌وساز یا منابع موقت، از یک‌سو ارائه خدمات باکیفیت به شهروندان را دشوار کرده و از سوی دیگر، اجرای پروژه‌های توسعه‌ای و زیرساختی را کند و ناپایدار ساخته است. در چنین شرایطی، یکپارچگی منابع مالی (با ضریب ۰/۸۴۱) میان ذی‌نفعان محلی شامل شهرداری ری، دهیاری‌ها، بخشداری‌ها، سرمایه‌گذاران بومی و سازمان‌های خدمات‌رسان ضروری است. هم‌راستا کردن سیاست‌های مالی در شهر و روستا می‌تواند زمینه توزیع عادلانه منابع، افزایش

¹McGil²Shah and Shah

درآمدهای پایدار، شفافیت هزینه‌ها و تسهیل اجرای طرح‌های مشترک در نواحی پیراشهری ری را فراهم آورد. این نوع هم‌افزایی مالی، زیربنای اصلی شکل‌گیری مدیریت یکپارچه شهری-روستایی در ری است و تضمین می‌کند که توسعه این شهرستان به‌صورت هماهنگ، متعادل و پایدار انجام شود. این یافته با مطالعات برک‌پور و اسدی (۱۴۰۱)، جمشیدزاده (۱۳۸۲)، شفیع‌ی ثابت و همکاران (۱۳۹۹) و چاکرابارتی (۲۰۰۱) قرابت معنایی دارد.

یکپارچگی قانونی: در شهرستان ری مرز وظایف دستگاه‌های خدمات‌رسان، شهرداری‌ها، بخشدارها و دهیاری‌های نواحی روستایی پیرامونی مانند خاوران، قلعه‌نو و کهریزک غالباً روشن و مشخص نیست و همین ابهام در تقسیم وظایف ملی و محلی، منجر به تداخل اختیارات، فقدان پاسخ‌گویی و نظارت مؤثر بر ساخت‌وسازهای غیرمجازی همچون مراکز غیرمجاز پسماند در اطراف کوه آراد و کهریزک و کندی تصمیم‌گیری در امور اجرایی می‌شود. از سوی دیگر، وجود قوانین مشابه و گاه متناقض میان نهادهای شهری و روستایی، و همچنین عدم شفافیت در نحوه نظارت مؤثر و ارزیابی عملکرد دستگاه‌های محلی، موجب شده تا فرآیند اداره امور از انسجام لازم برخوردار نباشد. پیامد این تناقض و ناهماهنگی‌های حقوقی - نهادی، افت کارایی خدمات، بروز تعارضات کارکردی و کاهش کیفیت محیطی در نواحی روستایی پیراشهری است؛ نواحی‌ای که تأثیر مستقیمی بر عملکرد و تعادل فضایی کلان‌شهر تهران دارند. از این‌رو، اصلاح و یکپارچه‌سازی قوانین و مقررات (با ضریب ۰/۷۷۸) مرتبط با مدیریت شهری و روستایی، بازنگری در حدود اختیارات نهادهای محلی و تقویت بسترهای حقوقی مشارکت مردم، ضرورتی بنیادین برای سامان‌دهی پایدار شهرستان ری و هماهنگی میان شهر و روستا محسوب می‌شود. این یافته با مطالعات دربان‌آستانه و همکاران (۱۴۰۳)، برک‌پور و اسدی (۱۴۰۱)، رهنمایی و همکاران (۱۴۰۰)، رجب‌صلاحي (۱۳۹۸)، جمشیدزاده (۱۳۸۲) و عزیزی و همکاران (۱۳۹۱) قرابت معنایی دارد.

یکپارچگی عمودی: به‌عنوان سازوکاری برای تنظیم روابط سلسله‌مراتبی میان سطوح مختلف حکمرانی اهمیت پیدا می‌کند. این نوع یکپارچگی، به‌طور خاص به ایجاد ارتباطی منسجم و هماهنگ بین دولت مرکزی (در سطح ملی و استانی)، مدیریت میانی (مانند فرمانداری و بخشدارها) و نهادهای عملیاتی محلی (شهرداری ری و دهیاری‌های روستاهای پیرامون) می‌پردازد. برای شهرستان ری، که به دلیل موقعیت پیراشهری خود با چالش‌هایی فراتر از مرزهای اداری محلی (نظیر مدیریت منابع آب، ترافیک منطقه‌ای و کنترل گسترش شهری) روبرو است، یکپارچگی عمودی (با ضریب ۰/۸۸۴) امری ضروری است. بسیاری از این مسائل ماهیت فرامنطقه‌ای دارند و حل آن‌ها نیازمند هماهنگی سیاست‌ها و اجرای برنامه‌ها در سطوح مختلف مدیریتی است. این یافته با مطالعات خلیج و همکاران (۱۳۹۷)، دربان‌آستانه و همکاران (۱۴۰۳)، برک‌پور و اسدی (۱۴۰۱) و شاهی دشت و همکاران (۱۴۰۱) قرابت معنایی دارد.

شهروندمداری، (با ضریب ۰/۸۵۳) به‌عنوان رکن نهایی مدیریت یکپارچه در شهرستان ری، مستلزم تمرکز بر نیازها و حقوق شهروندان در تمامی فرآیندهای مدیریتی است و تحقق آن نیازمند طراحی سازوکارهای خلاقانه‌ای چون برگزاری جلسات پرسش و پاسخ مشترک شهری-روستایی، ایجاد شوراهای مشورتی محلی، و الزام مدیران به پاسخگویی شفاف و مسئولیت‌پذیری در برابر مطالبات عمومی است؛ این امر باید شامل مشارکت دادن فعال مردم

در تدوین و نظارت بر اجرای طرح‌های توسعه محلی باشد، هرچند که چالش‌هایی نظیر مقاومت اداری در برابر واگذاری اختیارات و دشواری در مدیریت، انتظارات متضاد اقشار مختلف، نیازمند توجه ویژه در بستر نواحی روستایی پیراشهری است تا مدیریت به‌سوی کارایی و مشروعیت تقویت شود. این یافته با مطالعات دربان آستانه (۱۴۰۳)، رجب صلاحی و همکاران (۱۳۹۸)، طلا (۱۳۹۸) و فریدمن (۲۰۰۴) قرابت معنایی دارد.

در ادامه، به‌منظور تحلیل میزان اثرات عوامل هشت‌گانه بر شاخص نهایی آن، ابتدا با استفاده از آزمون دورین - واتسون تشخیص آزمون رگرسیون مورد ارزیابی قرار گرفت. نتیجه این آزمون با مقدار آماره (d) ۱/۱۶۳ و قرار گرفتن آن در بازه ۱/۵ الی ۲/۵ و رد نشدن فرض عدم همبستگی بین خطاها، بیانگر مطلوبیت بکارگیری از رگرسیون است (جدول شماره ۵).

جدول ۵. آماره‌های تعیین رگرسیون چندگانه مدیریت یکپارچه شهری - روستایی و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری آن

متغیر	ضریب همبستگی چندگانه	مجذور ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد	دورین واتسون
۱	۰/۸۶۱	۰/۷۴۱	۰/۷۰۷	۳/۳۵۴	۱/۱۶۳

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴

براساس جدول (۵) میزان همبستگی چندگانه (R) ۰/۸۶۱ است که این میزان وجود همبستگی بین متغیرهای مستقل (یکپارچگی سیاستی - سرزمینی، ساختاری - مدیریتی، بخشی - سازمانی، عملکردی - اجرایی، مالی - اعتباری، قانونی، عمودی و شهروندمداری) و وابسته (مدیریت یکپارچه شهری - روستایی) پژوهش را تأیید می‌کند. بر پایه جدول (شماره ۶) یکپارچگی سرزمینی - سیاستی (با ضریب ۴/۸۲۴-)، یکپارچگی عمودی (با ضریب ۲/۸۷۳)، شهروندمداری (با ضریب ۲/۱۳۲)، یکپارچگی قانونی (با ضریب ۲/۰۰۸)، یکپارچگی سازمانی - بخشی (با ضریب ۱/۵۱۴-)، یکپارچگی ساختاری - مدیریتی (با ضریب ۰/۹۱۹-) و یکپارچگی عملکردی - اجرایی (با ضریب ۰/۷۴۷) به ترتیب بیشترین میزان تأثیرگذاری را بر دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران دارند. یکپارچگی مالی - اعتباری به خاطر اینکه سطح خطای آن بالاتر از (۰/۰۵) بوده است تأثیر مستقیمی بر دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی ندارد.

جدول ۶. محاسبه تأثیر کلی الزامات مؤثر بر دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی

متغیرها	تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم	تأثیر کل	سطح معنی‌داری
یکپارچگی عمودی	۲/۸۷۳	-۳/۸۳۰	-۶/۷۰۳	۰/۰۰۰
شهروندمداری	۲/۱۳۲	-۲/۱۳۲	-۴/۵۴۵	۰/۰۰۱
یکپارچگی قانونی	۲/۰۰۸	-۱/۴۳۶	-۳/۴۴۴	۰/۰۰۵
یکپارچگی سازمانی - بخشی	-۱/۵۱۴	-۳/۹۴۷	۵/۴۶۱	۰/۰۰۰
یکپارچگی سرزمینی - سیاستی	-۴/۸۲۴	—	-۴/۸۲۴	۰/۰۰۰
یکپارچگی ساختاری - مدیریتی	-۰/۹۱۹	-۱/۰۸۹	۲/۰۰۸	۰/۰۰۰
یکپارچگی عملکردی - اجرایی	-۰/۷۴۷	-۰/۸۵۵	۱/۶۰۲	۰/۰۰۱
یکپارچگی مالی - اعتباری	—	-۱/۵۱۳	-۱/۵۱۳	۰/۰۰۲

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴

^۱Friedmann

^۲ علامت منفی در ضرایب Beta نشان‌دهنده اثرات معکوس آن متغیر مستقل یا پیش‌بین (با کنترل سایر متغیرها) بر متغیر وابسته است.

بحث

براساس یافته‌های پژوهش، مدیریت شهری - روستایی در نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران، نیازمند یک «گذار پارادایمی» از رویکردهای سنتی - پراکنده و منفصل به سمت یک «مدیریت یکپارچه» است. بنابراین هشت عامل مؤثر بر دستیابی به الگوی مناسب مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران نشان‌دهنده یک فهم جامع از ابعاد چندگانه مدیریت شهری - روستایی بوده که قابلیت تحقق ساختار مناسب برای مدیریت یکپارچه در پیرامون کلان‌شهر تهران را فراهم می‌سازد. در ادامه با توجه به ضرایب منفی چهار عامل یکپارچگی سازمانی - بخشی، سرزمینی - سیاستی، ساختاری - مدیریتی و عملکردی - اجرایی در راستای نیل به الگوی مناسب مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در نواحی پیرامون به تحلیل و بحث عوامل مذکور پرداخته می‌شود:

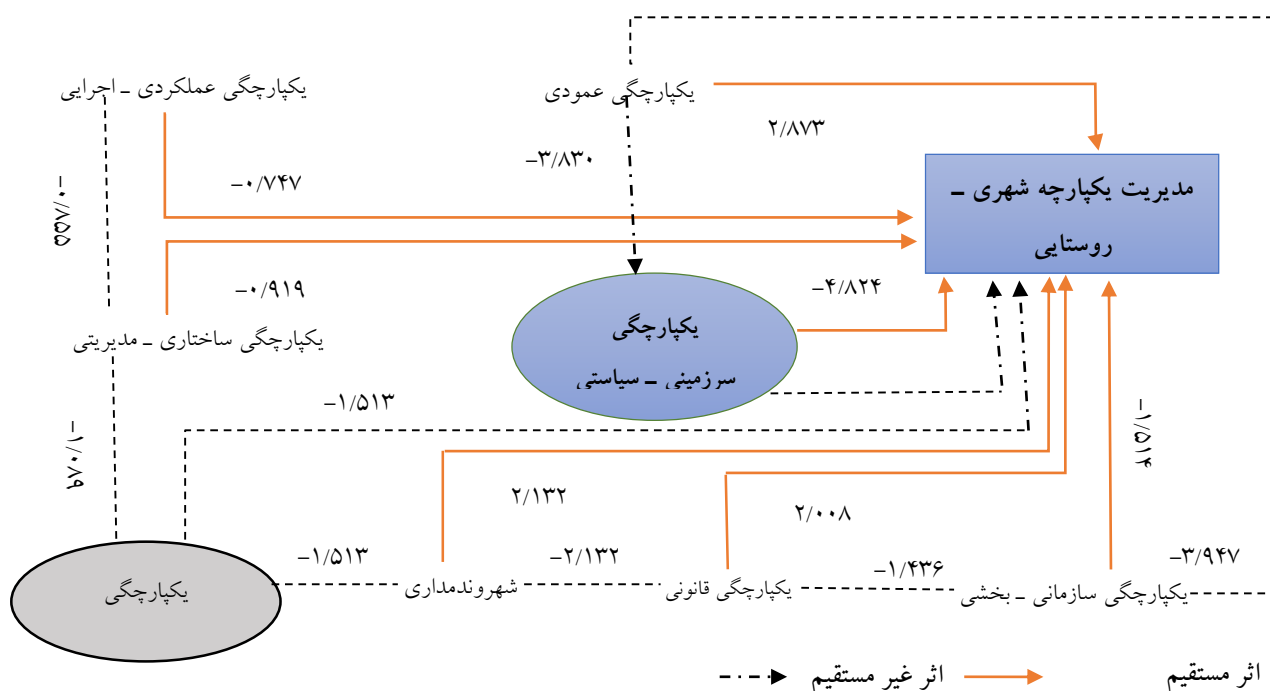
یکپارچگی سازمانی - بخشی با ضریب ۱,۵۱۴- نشان می‌دهد که ممکن است فرآیندهای «یکپارچه‌سازی» در عمل باعث شود که سازمان‌ها مختلف (مثل محیط‌زیست، جهاد کشاورزی، شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و غیره که در مدیریت نواحی پیرامون کلان‌شهر نقش دارند) به جای همکاری، بیشتر به دنبال حفظ قلمرو و منافع خود باشند. به طور مثال، ایجاد یک کمیته مشترک، ممکن است به جای هماهنگی، باعث تشدید اختلافات بین اعضا شود. همچنین فرهنگ سازمانی سنتی و عدم تمایل به تغییر، ساختارهای فعلی سازمان‌ها، ذاتاً برای مدیریت یکپارچه در مقیاس کلان‌شهر و پیرامون مناسب نیستند. تلاش برای «اصلاح» آن‌ها بدون تغییر بنیادین، نتیجه معکوس خواهد داد. بنابراین رویکردهای سنتی و مبتنی بر ایجاد هماهنگی یا تشکیل ساختارهای مشترک برای این سازمان‌ها، کارایی لازم را نخواهد داشت و لازم است در این مسیر به جای تمرکز بر «ساختار» و «فرآیند»، بر «فرهنگ مشارکت»، «ایجاد اعتماد متقابل»، و «منافع مشترک» تأکید بیشتری شود.

یکپارچگی سرزمینی - سیاستی با ضریب ۴/۸۲۴- نشان می‌دهد که رویکردهای فعلی به دلیل وجود تضاد منافع، به شکل‌گیری یکپارچگی سرزمینی - سیاستی نه تنها کمک نمی‌کند بلکه به نوعی مانع تحقق‌پذیری آن می‌شود. بنابراین برای شکل‌گیری این یکپارچگی لازم است تمام ذینفعان (شهرداری‌ها، دهیاری‌ها، سازمان‌های دولتی، جوامع محلی) در فرآیند تصمیم‌گیری مشارکت داشته (رویکرد مشارکتی) و سیاست‌ها و برنامه‌ها به گونه‌ای طراحی شوند که با شرایط و نیازهای خاص هر منطقه سازگار باشند (انعطاف‌پذیری). همچنین منافع تمام نواحی (شهر و روستا) در نظر گرفته شود و ناحیه‌ای از منافع خود محروم نشود (عدالت)، نهایتاً ظرفیت‌های محلی برای مشارکت در فرآیند مدیریت تقویت شوند (ظرفیت‌سازی).

یکپارچگی ساختاری - مدیریتی با ضریب ۰/۹۱۹- معمولاً به هماهنگی بین نهادها، سازمان‌ها، سطوح مختلف مدیریتی (مانند ملی، استانی، محلی)، و نحوه تعامل آن‌ها در چارچوب یک سیستم اشاره دارد. ضریب بتای منفی یکپارچگی بدین معنی است. این نوع یکپارچگی ممکن است منجر به نادیده گرفتن نیازهای محلی و کاهش حس مالکیت و مشارکت در سطوح مختلف به‌ویژه سکونتگاه‌های روستایی شود. از این رو، ساختارهای مدیریتی سنتی و سلسله‌مراتبی، در برابر تغییرات لازم برای یکپارچگی مقاومت کنند. این یافته نشان‌دهنده این است که به‌منظور نیل به یکپارچگی از تمرکزگرایی افراطی پرهیز کرده و با توجه به واقعیت‌های محلی، ظرفیت‌سازی، برنامه‌ریزی دقیق

و در بعضی موارد رعایت الزامات انعطاف‌پذیری و رعایت کردن تناسب ساختارها با تکیه بر کارایی و پاسخگویی اقدام شود.

یکپارچگی عملکردی - اجرایی با ضریب $۰/۷۴۷$ - به هماهنگی بین نهادهای مختلف در اجرای برنامه‌ها، منابع، زمان‌بندی و فرآیندهای اجرایی اشاره دارد؛ با این حال، ضریب بتای منفی نشان می‌دهد که عدم اجرای مبتنی بر اصول و قانون‌مداری، از طریق رویکردهای متمرکز و بوروکراتیک، می‌تواند اثر معکوس داشته و روند اجرایی را کند نماید. لذا، تحقق مؤثر این یکپارچگی منوط به تعریف اهداف مشترک و قابل‌دستیابی برای تمام نهادهای شهری و روستایی، تخصیص عادلانه وظایف براساس تخصص و توانمندی برای جلوگیری از موازی کاری، تأمین منابع مالی پایدار، و ایجاد سازوکارهای غیربوروکراتیک برای تسهیل ارتباطات و تسریع تصمیم‌گیری است؛ در نتیجه، موفقیت در این حوزه در نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران مستلزم پرهیز از رویکردهای تحمیلی و متمرکز و اتخاذ رویکردهای مشارکتی و انعطاف‌پذیر متناسب با واقعیت‌های محلی است. در شکل شماره (۳) مدل علی عوامل مؤثر بر دستیابی به الگوی مناسب مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران آورده شده است.

شکل ۳. الگوی اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم الزامات مؤثر بر دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که یکپارچگی سیاستی - سرزمینی، ساختاری - مدیریتی، بخشی - سازمانی، عملکردی - اجرایی، مالی - اعتباری، قانونی، عمودی و شهروندمداری مؤثرترین عوامل در دستیابی به الگوی مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در پیرامون کلان‌شهر تهران محسوب می‌شوند. این نتایج با یافته‌های مطالعات،

قربانی و همکاران (۱۴۰۳)، دربان آستانه و همکاران (۱۴۰۳)، شاهی دشت و همکاران (۱۴۰۲)، طالشی (۱۴۰۲)، شیخی و شبستر (۱۳۹۷)، خلیجی و همکاران (۱۳۹۷)، رجب صلاحی و همکاران (۱۳۹۸)، شفیعی ثابت و همکاران (۱۳۹۹)، اتقایی و پیله‌ور (۱۳۹۵)، تازه‌دل و همکاران (۱۴۰۰)، زاسادا و همکاران (۲۰۱۷)، آرچه (۲۰۱۳)، اسک و کوت (۲۰۱۴)، لی و همکاران (۲۰۲۲)^۳، ارتان و اگرسوگلو (۲۰۱۶)^۴، سان و همکاران (۲۰۲۱)^۵، مک گیل (۱۹۹۸) و چاکربارتی (۲۰۰۱) قرابت دارد.

تحلیل‌های صورت گرفته در خصوص «یکپارچگی» مدیریت شهری - روستایی نشان می‌دهد که این مفهوم، علی‌رغم پتانسیل تئوریک آن برای افزایش کارایی و اثربخشی، در عمل دارای ماهیتی پیچیده، چندوجهی و عمیقاً زمینه‌مند است. یافته‌های تجربی و تحلیلی، ازجمله مفهوم «ضرب بتای منفی» در چهار عامل یکپارچگی سازمانی - بخشی، سرزمینی - سیاسی، ساختاری - مدیریتی و عملکردی - اجرایی، قویاً بر این نکته تأکید دارند که صرف تلاش برای یکپارچه‌سازی مدیریت در نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران با تأکید بر شهرستان ری، تضمین‌کننده نتایج مثبت نیست، بلکه شکل‌گیری و نهایتاً اثربخشی یکپارچگی به شدت وابسته به کیفیت اجرای الزامات بنیادین آن است. این الزامات، که شامل تعریف روشن و مشترک اهداف، تقسیم عادلانه وظایف و مسئولیت‌ها، ایجاد سازوکارهای مؤثر و کارآمد هماهنگی و یکپارچگی، ظرفیت‌سازی، تمرکززدایی و تفویض اختیار، اعتمادسازی، ترویج فرهنگ مشارکت، انعطاف‌پذیری، تأمین منابع مالی پایدار و کافی، نظارت مؤثر بر ساخت‌وسازهای غیرمجاز در حریم کلان‌شهر تهران (همچون کهریزک) و نظام ارزیابی مستمر و بازخوردپذیر هستند، نه تنها پیش‌شرط‌های حداقلی برای جلوگیری از اثرات منفی یکپارچگی مدیریت شهری - روستایی در نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران هستند، بلکه مهم‌تر از آن، عوامل تعیین‌کننده برای تبدیل یکپارچگی مدیریت شهری - روستایی در نواحی پیرامون کلان‌شهرها به یک محرکه پیشرفت به شمار می‌آیند. شکل شماره (۴) مدلی برای تبیین چارچوب مدیریت یکپارچه شهری - روستایی در ناحیه پیرامونی کلان‌شهر تهران، با تمرکز بر ناحیه ری، ترسیم شده است. این مدل، رویکردی چندلایه‌ای و منطقه‌بندی شده را برای توسعه پایدار و هماهنگی در منطقه‌ای که شاهد هم‌پوشانی و تعامل فزاینده میان نواحی شهری و روستایی است، پیشنهاد می‌دهد.

براساس نتایج، پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌شود:

تشکیل نهاد مدیریت یکپارچه منطقه‌ای: ایجاد یک «سازمان توسعه منطقه‌ای» یا «شورای عالی مدیریت پیرامون کلان‌شهر» با حضور نمایندگان تمام دستگاه‌های اجرایی مرتبط (شهرداری‌ها، دهیاری‌ها، بخش‌داری‌ها، سازمان‌های محیط‌زیست، جهاد کشاورزی، بنیاد مسکن، حمل‌ونقل، میراث فرهنگی و گردشگری و...) و همچنین نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا و حتی سازمان‌های مردم‌نهاد باهدف هماهنگی سیاست‌ها، جلوگیری از تعارض منافع، برنامه‌ریزی مشترک و تخصیص بهینه منابع.

¹Arretche

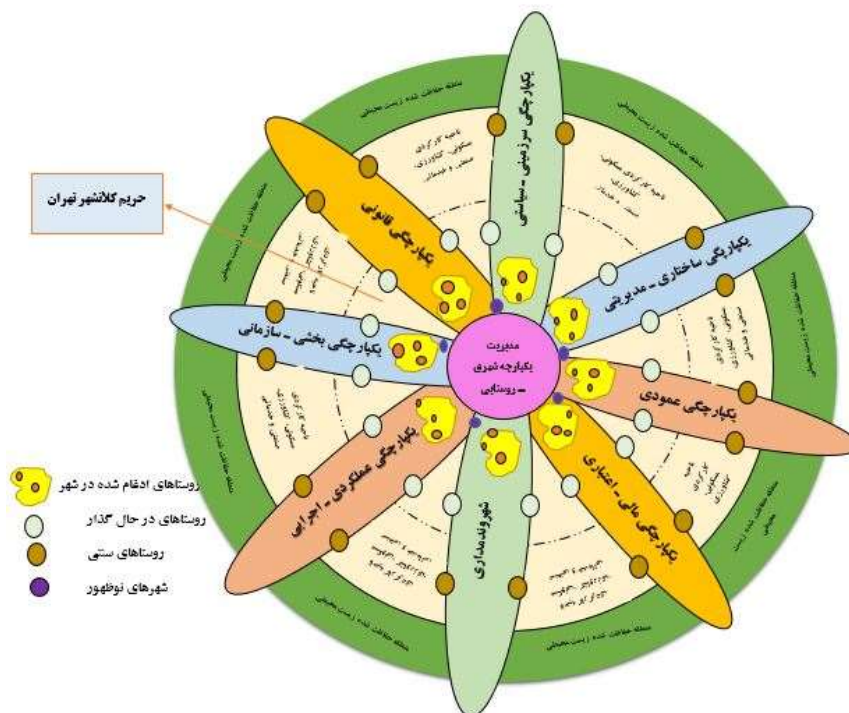
²Slack & Cote

³Li et al

⁴Ertan and Egercioğlu

⁵Sun et al

مدیریت یکپارچه اراضی و منابع طبیعی: تعیین حریم‌های شفاف و مؤثر برای شهر و روستا، حفظ کمرندهای سبز و اراضی کشاورزی استراتژیک و مدیریت پایدار منابع آب و خاک در کل منطقه. جلوگیری از تغییر کاربری غیرمجاز اراضی باهدف حفظ محیط‌زیست، تأمین امنیت غذایی، و جلوگیری از گسترش بی‌رویه شهر. توانمندسازی جوامع محلی و مشارکت ذینفعان: ایجاد سازوکارهایی برای مشارکت فعال روستاییان و شهرنشینان در فرآیندهای تصمیم‌گیری، از طریق شوراهای محلی، کارگاه‌های آموزشی، و جلسات عمومی باهدف افزایش پذیرش طرح‌ها، سنجش نیازهای واقعی مردم، و ایجاد حس تعلق و مسئولیت‌پذیری.

شکل ۴. تبیین مدیریت نواحی پیرامون کلان‌شهر تهران با تمرکز مدیریت یکپارچه شهری - روستایی

حامی مالی

بنا به اظهارنظر نویسندگان، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

مقاله مستخرج از رساله دکتری می‌باشد، نویسنده اول، نقش و سهم دانشجو داشته است، نویسنده دوم به‌عنوان استاد راهنما و نویسنده سوم به‌عنوان استاد مشاور است.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکت آن‌ها در این مقاله تشکر و قدرانی می‌نمایند.

منابع

- اتقائی، حمید، پله‌ور، علی‌اصغر. (۱۳۹۵). تدوین الگوی تحقق مدیریت یکپارچه مادرشهرها (نمونه موردی: مشهد). نشریه معماری و شهرسازی. ۹(۱۷). ۲۸۵-۳۰۱.
- اسدی، ایرج، برک‌پور، ناصر. (۱۳۹۹). سازمان رهبر، مدل متناسب مدیریت شهری یکپارچه در ایران. نشریه هنرهای زیبا. معماری و شهرسازی. ۲۵(۴). ۳۰-۱۷. [10.22059/JFAUP.2021.326244.672648](https://doi.org/10.22059/JFAUP.2021.326244.672648)
- امیرانتخابی، شهرام، اکبری، مجید، بوستان احمدی، وحید، زرغام فرد، مسلم. (۱۴۰۲). تدوین نقشه راهبردی مدیریت یکپارچه شهری در کلان‌شهرهای ایران (مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران). فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی. ۱۸(۱). ۶۷-۵۱. [20.1001.1.25385968.1402.18.1.5.2](https://doi.org/10.1001.1.25385968.1402.18.1.5.2)
- برک‌پور، ناصر، اسدی، ایرج. (۱۴۰۱). عرصه‌های گذار به مدیریت شهری یکپارچه در ایران با تأکید بر وظایف، کارکردها و صلاحیت‌های شورای شهر و شهرداری. فصلنامه اقتصاد و برنامه‌ریزی شهری. ۳(۲). ۸۱-۷۰. [10.22034/uep.2022.319517.1151](https://doi.org/10.22034/uep.2022.319517.1151)
- برک‌پور، ناصر، اسدی، ایرج. (۱۳۸۸). مدیریت و حکمروایی شهری. انتشارات دانشگاه هنر. تهران.
- تازه‌دل، ستاره، شیعه، اسماعیل، سیدحسینی، سیدمسلم، حبیبی، کیومرث. (۱۴۰۰). تدوین الگوی مدیریت یکپارچه حوزه مادر شهری با تأکید بر حکمروایی. برنامه‌ریزی توسعه شهری و منطقه‌ای. ۶(۱۶). ۴۸-۲۵. doi.org/10.22054/urdp.2021.61750.1354
- جمشیدزاده، ابراهیم. (۱۳۸۲). بررسی و تحلیل هزینه‌ها و اعتبارات شهرداری‌های کشور سال‌های ۵۰-۵۶ و ۷۱-۷۹. مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. ۴(۱۳).
- حاجی‌لو، زهرا، ارغان، عباس، دریاباری، سیدجمال‌الدین، فرهودی، رحمت‌الله. (۱۳۹۷). تحلیلی بر عوامل مؤثر بر نظام مدیریت شهری کلان‌شهر تهران در راستای مدیریت یکپارچه شهری. جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای. ۸(۳۳). ۱۵۹-۱۴۱.
- خبرگزاری ایرنا. (۱۴۰۴). گزارش: ساخت‌وسازها در حریم تهران منوط به مجوز استانداری است. ۷ آبان ۱۴۰۴، ساعت ۱۷:۱۳. کد خبر 85981423 (<https://www.irna.ir>)
- خبرگزاری ایمننا. (۱۳۹۹)، گزارش: روزانه ۹ هزار تن پسماند به ری منتقل می‌شود، ساعت ۱۱:۱۵. (<https://www.imna.ir>)
- خلیج، محمدعلی، سرور، رحیم، سعیده زرآبادی، زهرا سادات. (۱۳۹۷). تحلیلی بر انواع تفرق‌ها و میزان اثرگذاری آن‌ها بر تحقق مدیریت یکپارچه حریم پایتخت. فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی. ۱۳(۲). ۲۸۳-۳۰۳.
- دربان آستانه، علیرضا، رضوانی، محمدرضا، قدیری معصوم، مجتبی، قربانی، معصومه. (۱۴۰۳). مرور نظام‌مند تحلیلی چارچوب یکپارچه مدیریت محلی در روستاهای پیراشهری (سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۲۰). پژوهش‌های روستایی. ۱۵(۱). ۱۶۱-۱۴۸. [10.22059/JRUR.2023.92920](https://doi.org/10.22059/JRUR.2023.92920)
- دویران، اسماعیل، کاظمیان، غلامرضا، مشکینی، ابوالفضل، افتخاری، عبدالرضا، کلهرنیا، بیژن. (۱۳۹۱). مدیریت یکپارچه شهری در ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی شهرهای میانی ایران؛ مورد پژوهی: زنجان و همدان. مجله مدیریت شهری و روستایی. ۱۰(۳۰). ۵۳-۶۸. <http://ijurm.imo.org.ir/article-1-177-fa.html>
- رجب‌صلاحي، حسین، تقوایی، مسعود، ضرابی، اصغر. (۱۳۹۸). تحلیل شاخص‌های تأثیرگذار بر پیاده‌سازی مدیریت یکپارچه شهری (مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران). مجله مدیریت شهری و روستایی. ۱۸(۵۴). ۲۸۲-۲۶۱.

- رهنمایی، محمدتقی، مدیری، مهدی، خدشاهی، علی. (۱۴۰۰). بررسی عوامل یکپارچگی مدیریت کلان شهر تهران؛ چالش‌ها و راهبردها. فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای. ۱۱ (۴۳): ۱۱۱-۱۳۳. [20.1001.1.22286462.1400.11.3.7.9](https://doi.org/10.1001.1.22286462.1400.11.3.7.9)
- سهرابی، محمد، رضوانی، علی اصغر، رجبی، آزیتا. (۱۳۹۸). بازنگری در قوانین و مقررات شهری و تأثیر آن در تحقق مدیریت یکپارچه شهری تهران با تأکید بر یک مدل راهبردی پایدار. فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی. ۱۱ (۴): ۲۰۴-۱۸۵. [20.1001.1.66972251.1398.11.4.10.1](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1398.11.4.10.1)
- شاهی‌دشت، غلامرضا، سرور، رحیم، مدیری، مهدی. (۱۴۰۲). ارزیابی انواع تفرق‌ها و تأثیر بر مدیریت یکپارچه حریم کلان شهر مشهد. فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی. ۳ (۱): ۱۹۸-۱۷۹. [10.52547/gsm.3.1.179](https://doi.org/10.52547/gsm.3.1.179)
- شفیعی‌ثابت، ناصر، رحمانی، بیژن، رهبری، مهناز. (۱۳۹۹). رویکرد مدیریت روستایی و تحولات فضایی سکونتگاه‌های روستایی (مورد مطالعه: استان سمنان). مجله آمایش جغرافیایی فضا. ۱۰ (۳۵): ۲۸۰-۲۵۷. doi: [10.30488/gps.2019.128870.2774](https://doi.org/10.30488/gps.2019.128870.2774)
- شیخی، محمد، شبستر، محسن. (۱۳۹۷). آسیب‌شناسی مدیریت یکپارچه حریم کلان شهر تهران. فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری و منطقه‌ای. ۳ (۴): ۳۴-۱. <https://doi.org/10.22054/urdp.2019.42544.1128>
- صفایی‌پور، مسعود، رضوی، سیده معصومه، محقق، زهرا، رمضان پور اسعدیه، خاطره. (۱۳۹۹). سنجش و ارزیابی وضعیت مؤلفه‌های مدیریت یکپارچه‌سازی شهری در کلان شهر اهواز. فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری - منطقه‌ای. ۱۰ (۳۷): ۲۲-۱. [20.1001.1.23452277.1399.10.37.1.9](https://doi.org/10.1001.1.23452277.1399.10.37.1.9)
- طالشی، مصطفی، طالشی، سمیرا. (۱۴۰۲). طرح‌ریزی الگوی مدیریت یکپارچه فضایی سکونتگاه‌های روستایی در حریم کلان شهرها. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی. ۱۲ (۴۵): ۵۸-۳۵. [20.1001.1.23222131.1402.0.50.1.7](https://doi.org/10.1001.1.23222131.1402.0.50.1.7)
- طلا حسین. (۱۳۹۸). تدوین مدل یکپارچه حکمرانی و مدیریت شهری تهران با نگاهی بر مدل‌های مدیریت شهری کلان شهرهای جهان، مدیریت شهری و روستایی، ۱۸ (۵۵): ۱۵۳-۱۷۲. <http://ijurm.imo.org.ir/article-1-2584-fa.html>
- عزیزی، محمدمهدی، ابوبی اردکان، محمد، نوری، نسرین. (۱۳۹۱). بررسی نقش کنشگران و ابزارهای مدیریت شهری در مدیریت یکپارچه کلان شهر تهران. فصلنامه هویت شهر. ۶ (۱۰): ۱۶-۵. [20.1001.1.17359562.1391.6.10.1.6](https://doi.org/10.1001.1.17359562.1391.6.10.1.6)
- عطایی، سیاوش؛ افراخته، حسن و جوان، فرهاد. (۱۴۰۰). سنجش پایداری عرصه‌های پیراشهری با تأکید بر نقش مدیریت روستایی مورد: بخش کهریزک. توسعه فضاهای پیراشهری، ۳ (۲): ۴۷-۶۶.
- قالیاف، محمداقبر، حافظ‌نیا، محمدرضا، محمدپور، علی. (۱۳۹۲). نقش تقسیمات شهر در مدیریت یکپارچه شهری (مطالعه موردی: شهر تهران). جغرافیا. ۱۱ (۳۷): ۳۷-۷۰.
- قربانی، معصومه، دربان آستانه، علیرضا، رضوانی، محمدرضا، قدیری معصوم، مجتبی. (۱۴۰۳). تحلیل عوامل مؤثر بر مدیریت یکپارچه محلی در سکونتگاه‌های روستایی حریم کلان شهر تهران. فصلنامه مسکن و محیط روستا. ۴۳ (۱۸۵): ۷۴-۶۱. doi.org/10.22034/43.185.61
- کاظمیان، غلامرضا، میرعابدینی، سیده زهره. (۱۳۹۰). آسیب‌شناسی مدیریت یکپارچه شهری در تهران از منظر سیاستگذاری و تصمیم‌گیری شهری. نشریه هنرهای زیبا - معماری و شهرسازی. ۳ (۴۶): ۳۸-۲۷. [20.1001.1.22286020.1390.3.46.3.7](https://doi.org/10.1001.1.22286020.1390.3.46.3.7)
- مقیم، سیدمحمد. (۱۴۰۲). اداره امور حکومت‌های محلی: مدیریت شوراها و شهرداری‌ها، انتشارات سمت. تهران.
- Ahrend, R., Lembcke, A. C., & Schumann, A. (2017). The role of urban agglomerations for economic and productivity growth. *International productivity monitor*, (32), 161- 179.
- Arretche, M. (2013). Governance and finance in two Brazilian metropolitan areas. *Finance and Governance of Metropolitan Areas in Federal Systems*. Oxford University Press (forthcoming).

- Barros, J. L., Tavares, A. O., Monteiro, M., & Santos, P. P. (2018). Peri-urbanization and rurbanization in Leiria city: The importance of a planning framework. *Sustainability*, 10(7), 2501. <https://doi.org/10.3390/su10072501>
- Chakrabarty, BK. (2001). Urban management: Concepts, Principles, Techniques and Education, *Cities*, 18 (5): 331-345. [https://doi.org/10.1016/S0264-2751\(01\)00026-9](https://doi.org/10.1016/S0264-2751(01)00026-9)
- Elmenofi, Gehan A.G. El Bilali, Hamid. Berjan, Sinisa (2014).Governance of rural development in Egypt, *Agricultural Science*, 59 (2): 285-296. DOI:10.1016/j.aos.2014.11.018
- Ertan, T., & Eğercioğlu, Y. (2016). Historic city center urban regeneration: Case of Malaga and Kemeraltı, Izmir. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, (223), 601-607. doi:10.1016/j.sbspro.2016.05.362
- Friedmann, J. (2004), Hong Kong, Vancouver and Beyond: Strategic Spatial Planning and the Longer Range, *Planning Theory and Practice*, Vol. 5, No. 1.49-67. DOI:10.1080/1464935042000185062 <https://population.un.org/wup/publications/files/wup2014-report.pdf> Institute on Municipal Finance and Governance.
- Kazemian, S.G; Ziyaei, M; Amiri,M and Moradi,H(2025). Investigating Micro-System Management Establishment of Peri-Urban Areas (Case Study: Tehran Metropolis- District 22), *A Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, Vol. 5, No3(19), 41-57. 20.1001.1.23452870.1396.5.18.3.1
- Le Blanc, David(2015). Towards Integration at Last? The Sustainable Development Goals as a Network of Targets, *Sustainable Development*, Volume23, Issue3. <https://doi.org/10.1002/sd.1582>
- Li, Z.; Liu, C.; Chen, X. (2022). Power of Digital Economy to Drive Urban-Rural Integration: Intrinsic Mechanism and Spatial Effect, from Perspective of Multidimensional Integration. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 19, 15459. <https://doi.org/10.3390/ijerph192315459>.
- McGill, R. (1998). Urban Management in Developing Countries, *Cities*, 15(6), 463–471.
- Schwedler, H. (2011). Integrated urban governance: The way forward. Commission 3 manual. Retrieved from [https:// www.metropolis.org/ sites/default/ files/ c3-metropolis-urban-governance-eng_0.pdf](https://www.metropolis.org/sites/default/files/c3-metropolis-urban-governance-eng_0.pdf)
- Shah A, Shah S., (2006). The new vision of local governance and the evolving roles of local governments, In: Shah A. (editor) *Local Governance in Developing Countries*, The World Bank. Washington, DC: World Bank; 2006.1-46.
- Sietchiping, Remy. Kago, Jackson. Zhang, Xing. Quan, RafTuts. Clarissa Augustinus (2014). Role of Urban–Rural Linkages in Promoting Sustainable Urbanization, *Environment and urbanization Asia*, 5(2): 219-234. DOI:10.1177/0975425315577170.
- Slack, E., & Côté, A. (2014). Is Toronto Fiscally Healthy? A Check-up on the City's Finances. https://imfg.org/research/doc/?doc_id=288
- Sun Pan. Zhou, Li Ge Dazhuan, Xiaoxue, Lu, Mengqiu. (2021). How does spatial governance drive rural development in China's farming areas? *Habitat International*, Vol 109 ,102320.
- UN-Habitat. (2023). Urban–Rural Linkages: Guiding Principles and Framework for Action — Second Edition. Nairobi: United Nations Human Settlements Programme. <https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/03/url-gp-1.pdf>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA)(2019). *World Urbanization Prospects Highlights*, United Nations New York, 2019.
- United Nations. (2014). *World Urbanization Prospects*. <https://www.un.org/en/development/desa/publications/2014-revision-world-urbanization-prospects.html>
- Visseren-Hamakers I.J. (2015). Integrative environmental governance: enhancing governance in the era of synergies, *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 14: ISSN 1877-3435, 136- 143. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2015.05.008>.
- Wilson, R. Jones, K, Fleischfresser, Davis, B (2015). Indigenous land management in urban and peri-urban landscapes. Hons thesis., University of the Sunshine Coast. DOI:10.13140/RG.2.1.2239.3846
- Yu, T., Shu, T., Xu, J. (2024). Spatial pattern, and evolution of China's urban agglomerations. *Frontiers of Urban and Rural Planning*, 2(7). <https://link.springer.com/article/10.1007/s44243-023-00027-6>
- Zasada, Ingo. Hafner, Kati. Schaller, Lena. Zanten, Boris. T. Van. Lefebvre, Marianne. Malak-Rawlikowska, Agata. Nikolov, Dimitre. Rodriguez-Entrena, Macario. Manrique, Rosa. Ungaro, Fabrizio. Zavalloni, Matteo. Delattre, Laurence. Piore, Annette. Kantelhardt, Jochen. Verburg, Peter, H. and Viaggi, Davide. (2017). A conceptual model to integrate the regional context in landscape policy, management and contribution to rural development: Literature review and European case study evidence, *Geoforum*, 82: 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2017.03.012>

References

- Ahrend, R., Lembcke, A. C., & Schumann, A. (2017). The role of urban agglomerations for economic and productivity growth. *International productivity monitor*, (32), 161- 179.

- Amir Entekhabi¹, Sh, Akbari, M, Boostan Ahmadi, V, Zarghamfard, M (2023) Compilation of a Strategic Map of Integrated Urban Management in the Metropolises of Iran (Case Study: Tehran Metropolis) Quarterly Journal of Human Settlement Planning Studies, 18, (1) pp. 51-67. 20.1001.1.25385968.1402.18.1.5.2 [In Persian].
- Analysis of the impact indicators on implementation of integrated urban management (Case Study: Tehran Metropolis) [In Persian].
- Arretche, M. (2013). Governance and finance in two Brazilian metropolitan areas. Finance and Governance of Metropolitan Areas in Federal Systems. Oxford University Press (forthcoming).
- Asadie, I. & BarakPour, N. (2021). Lead Organization: An Appropriate Model of integrated urban management in Iran. *Journal of Fine Arts: Architecture & Urban Planning*, 25(4), 17-30. doi: 10.22059/jfaup.2021.326244.672648 [In Persian].
- Atghaei, H. & Pilevar, A. A. (2017). Designing Integrated Urban Management Pattern for Metropolises, Case Study: Mashhad. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 9(17), 285-301. [In Persian].
- Azizi, Mohammad Mehdi, Ardakan, Mohammad Abooyee, Nouri, Nasrin. "The Role of Urban Management Operant and Tools in the Integrated Management of Tehran Metropolitan." *Hoviatshahr*, vol. 6, no. 10, 2012, pp. 5-16. 20.1001.1.17359562.1391.6.10.1.6 [In Persian].
- Barakpour, N, Asadi, I. (2009). Urban Management and Governance. University of Arts Press. Tehran.
- Barakpour, N. & Asadie, I. (2022). Areas of Transition to Integrated Urban Management in Iran, with Emphasizing the Duties, Functions and Competencies of the City Council and Municipality. *Urban Economics and Planning*, 3(2), 70-81. doi: 10.22034/uep.2022.319517.1151 [In Persian].
- Barros, J. L., Tavares, A. O., Monteiro, M., & Santos, P. P. (2018). Peri-urbanization and rurbanization in Leiria city: The importance of a planning framework. *Sustainability*, 10(7), 2501. <https://doi.org/10.3390/su10072501>
- Chakrabarty, BK. (2001). Urban management: Concepts, Principles, Techniques and Education, *Cities*, 18 (5): 331-345. [https://doi.org/10.1016/S0264-2751\(01\)00026-9](https://doi.org/10.1016/S0264-2751(01)00026-9)
- Darban astane, A. , rezvani, M. R. , Ghadiri Masoum, M. and Ghorbani, M. (2024). A Systematic Review of the Explanation of the Integrated Framework of Local Management in Peri-Urban Villages (2010-2020). *Journal of Rural Research*, 15(1), 161-148. doi: 10.22059/jrur.2023.92920 [In Persian].
- Daviran E, Kazemian G, Meshkini A, Rokn Al Din Eftekhari A, Kalthornia B. Urban integrated management in arranging of Informal settlement in Iran moderate cities (Zanjan and Hamadan). *Journal title* 2012; 10 (30) :53-68. <http://ijurm.imo.org.ir/article-1-177-fa.html> [In Persian].
- Elmenofi, Gehan A.G. El Bilali, Hamid. Berjan, Sinisa (2014). Governance of rural development in Egypt, *Agricultural Science*, 59 (2): 285-296. DOI:10.1016/j.aos.2014.11.018.
- Ertan, T., & Egercioğlu, Y. (2016). Historic city center urban regeneration: Case of Malaga and Kemeralti, *Izmir. Procedia-Social and Behavioral Sciences*, (223), 601-607.
- Friedmann, J. (2004), *Hong Kong, Vancouver and Beyond: Strategic Spatial Planning and the Longer Range, Planning Theory and Practice*, Vol. 5, No. 1.
- Ghalibaf, M. , hafeznia, M. R. and mohammad pour, A. (2013). The role of city divisions in integrated urban management. *Geography*, 11(37), 47-70. [In Persian].
- Ghorbani M, Darban Astaneh A, Rezvani M R, Ghadiri Masoum M. (2024). Analysis of effective factors on integrated local management in peripheral rural settlements of Tehran metropolitan. *JHRE*. 43(185), 61-74. doi:<https://doi.org/10.22034/43.185.61> [In Persian].
- Hajilo, Z. , Arghan, A. , Daryabari, S. J. and farhodi, R. (2019). An Analysis of the Effective Factors on Tehran City Metropolitan City's Urban Management System for Integrated Urban Management. *Geography (Regional Planning)*, 8(33), 141-159. [In Persian]. <https://population.un.org/wup/publications/files/wup2014-report.pdf>
- IMNA News Agency (2019), Report: 9,000 tons of waste are transferred to Rey daily, 11:15 AM. (<https://www.imna.ir>) [In Persian].
- IRNA News Agency. (1404). Report: Constructions within Tehran's boundaries are subject to the permission of the governor. 7 Aban 1404, 13:17. News code 85981423 (<https://www.irna.ir>) [In Persian].
- Jamshidzadeh, E. (2003). Survey and analysis of the costs and credits of the country's municipalities in the years 1950-1956 and 1971-1979. *Quarterly Journal of National Management and Planning*. 4(13). [In Persian].
- Kazemian, G. and Mirabedini, Z. (2011). Pathology of Integrated Urban Management for Tehran in view of Policy and Decision Making. *Journal of Fine Arts: Architecture & Urban Planning*, 3(46), 27-38. [In Persian].

- Kazemian, S.G; Ziyaei, M; Amiri,M and Moradi,H(2025). Investigating Micro-System Management Establishment of Peri-Urban Areas (Case Study: Tehran Metropolis- District 22), A Quarterly Journal of Urban Economics and Management, Vol. 5, No3(19), 41-57.
- Khaliji, Mohammad, Sarvar, Rahim, Zarabadi, Zahra Sadat (Saeideh). "Analysis on the Types of Fragmentations and their Effectiveness on the Integrated Fulfillment Management of the Capital Suburb." Journal of Studies of Human Settlements Planning, vol. 13, no. 2, 2018, pp. 283-303. [In Persian].
- Le Blanc, David(2015). Towards Integration at Last? The Sustainable Development Goals as a Network of Targets, Sustainable Development, Volume23, Issue3. <https://doi.org/10.1002/sd.1582>
- Li, Z.; Liu, C.; Chen, X. (2022). Power of Digital Economy to Drive Urban-Rural Integration: Intrinsic Mechanism and Spatial Effect, from Perspective of Multidimensional Integration. Int. J. Environ. Res. Public Health, 19, 15459. <https://doi.org/10.3390/ijerph192315459>.
- McGill, R. (1998). Urban Management in Developing Countries, Cities, 15(6), 463–471.
- Moghim, Seyyed Mohammad. (1402). Local Government Affairs Administration: Management of Councils and Municipalities, Samt Publications. Tehran. [In Persian].
- Rahmani,B. and rahbari,M. (2020). Rural Management Approach and Spatial Developments in Rural Settlements (Case Study: Semnan Province). Geographical planning of space quarterly journal, 10(35), 257-280. doi: 10.30488/gps.2019.128870.2774[In Persian].
- Rahnamaei,M. T. , Modiri,M. and khodashahi,A. (2021). Investigating the Integrity of Tehran Metropolis Management; Challenges and Strategies. Geography (Regional Planning), 11(43), 111-133. 20.1001.1.22286462.1400.11.3.7.9 [In Persian].
- Safaei Poor, M. , Razavi, S. M. , Mohaghegh, Z. & Ramazan Poor Asadiyeh, K. (2020). Measuring And Assessing The Status Of Components Of Urban Integration Management In Ahvaz Metropolis. Geography and Territorial Spatial Arrangement, 10(37), 1-22. doi: 10.22111/gaij.2020.5829 [In Persian].
- Schwedler, H. (2011). Integrated urban governance: The way forward. Commission 3 manual. Retrieved from https://www.metropolis.org/sites/default/files/c3-metropolis-urban-governance-eng_0.pdf
- Shah A, Shah S., (2006). The new vision of local governance and the evolving roles of local governments, In: Shah A. (editor) Local Governance in Developing Countries, The World Bank. Washington, DC: World Bank; 2006.
- Shahidasht, Gh, Sarwar, R, Modiri, M. (2022). Evaluation of types of fragmentation and the impact on the integrated management of the Mashhad metropolitan area. Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas. 3(1). 198-179. doi:10.52547/gsma.3.1.179 [In Persian].
- Shaikhi, M. and Shabestar, M. (2018). Pathology of the Integrated Management of the Tehran Metropolitan Peri-urban Area. Quarterly Journals of Urban and Regional Development Planning, 3(4), 1-34. doi: 10.22054/urdp.2019.42544.1128[In Persian].
- Sietchiping, Remy. Kago, Jackson. Zhang, Xing. Quan, RafTuts. Clarissa Augustinus (2014). Role of Urban–Rural Linkages in Promoting Sustainable Urbanization, Environment and urbanization Asia, 5(2): 219-234. DOI:10.1177/0975425315577170.
- Slack, E., & Côté, A. (2014). Is Toronto Fiscally Healthy? A Check-up on the City's Finances.
- Sohrabi, M, Rezvani, A A, Rajabi, A. (2019). Review of urban laws and regulations and its impact on realizing integrated urban management in Tehran with emphasis on a sustainable strategic model. Quarterly Journal of New Approaches in Human Geography. 11(4). 204-185. 20.1001.1.66972251.1398.11.4.10.1 [In Persian].
- Sun Pan. Zhou, Li Ge Dazhuan, Xiaoxue, Lu, Mengqiu. (2021). How does spatial governance drive rural development in China's farming areas? Habitat International, Volume 109 ,102320.
22. Tala Hossein. (2019) Developing an integrated model of urban governance and management for Tehran with a look at urban management models of world metropolises, Urban and Rural Management, 18 (55): 153-172. <http://ijurm.imo.org.ir/article-۲۵۸۶-۱-fa.html>. [In Persian].
- Taleshi, Mustafa, Taleshi, Samira. (1402). Planning an integrated spatial management model for rural settlements within the boundaries of metropolitan areas. Quarterly Journal of Spatial Economics and Rural Development. 12(45). 58-35. 20.1001.1.23222131.1402.0.50.1.7 [In Persian].
- Tazehdel, S. , Shieh, I. , seyedalhoseini, S. M. and Habibi, K. (2021). Integrated management of Metropolitan constituency with emphasis on governance. Quarterly Journals of Urban and Regional Development Planning, 6(16), 25-48. doi: 10.22054/urdp.2021.61750.1354[In Persian].
- UN-Habitat. (2023). Urban–Rural Linkages: Guiding Principles and Framework for Action -Second Edition. Nairobi: United Nations Human Settlements Programme. <https://unhabitat.org>

- United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA)(2019). WorldUrbanizationProspects Highlights, United Nations New York, 2019.
- United Nations. (2014). World Urbanization Prospects. Access:
- Visseren-Hamakers I.J. (2015). Integrative environmental governance: enhancing governance in the era of synergies, *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 14: ISSN 1877-3435, 136- 143. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2015.05.008>.
- Wilson, R. Jones, K, Fleischfresser, Davis, B (2015). Indigenous land management in urban and peri-urban landscapes. Hons thesis., University of the Sunshine Coast. DOI:[10.13140/RG.2.1.2239.3846](https://doi.org/10.13140/RG.2.1.2239.3846)
- Yu, T., Shu, T., Xu, J. (2024). Spatial pattern, and evolution of China's urban agglomerations. *Frontiers of Urban and Rural Planning*, 2(7). <https://link.springer.com/article/10.1007/s44243-023-00027-6>
- Zasada, Ingo. Hafner, Kati. Schaller, Lena. Zanten, Boris. T. Van. Lefebvre, Marianne. Malak-Rawlikowska, Agata. Nikolov, Dimitre. Rodriguez-Entrena, Macario. Manrique, Rosa. Ungaro, Fabrizio. Zavalloni, Matteo. Delattre, Laurence. Piorr, Annette. Kantelhardt, Jochen. Verburg, Peter, H. and Viaggi, Davide. (2017). A conceptual model to integrate the regional context in landscape policy, management and contribution to rural development: Literature review and European case study evidence, *Geoforum*, 82: 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2017.03.012>